Масса а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера дени. ЕРА, 16 июнь, 1977 шу. № 72 (5739). Мах 2 кеп.

ОКТЯБРА 60 ШУ ДИЗАРА НАКЪАДОЛХАШ

СИЙЛЕ ХИЙЛА ХЬАЛХАЛАТТАРИЙ!

Производственни объединеней, управленей, предприятей коллективашна 1977 шера 5 бетта балха эффективности дикали лакхъяра тIехьа, республика промышленносте, гIишлошъечча, транспорте иттлагIча пятилетка заданеш ханал хьалха кхоьчашъяра тIехьа лелаьчча социалистически яхьа итогашка а хьежа КПСС обкома бюрос, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советс, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо соцам баьй:

РАЙОНИЙ ХЬАЛХАРЧА ГРУППЕ
ХЬАЛХАРА МОТТИГ
ОКТЯБРЬСКИ РАЙОНА ЯЛА,

продукцена реализаци яра пхе бетта план 102,9 процент, къахьегама овсарлен план 102,4 процент кхоачашъярах.

ШОЛЛАГIА МОТТИГ
СУНЖЕНСКИ РАЙОНА ЯЛА,

продукцена реализаци яра пхе бетта план 100,8 процент, къахьегама овсарлен план 101,4 процент кхоачашъярах.

РАЙОНИЙ ШОЛЛАГIЧА ГРУППЕ
ХЬАЛХАРА МОТТИГ
НАУРСКИ РАЙОНА ЯЛА,

продукцена реализаци яра пхе бетта план 102,5 процент, къахьегама овсарлен план 104,1 процент кхоачашъярах.

ШОЛЛАГIА МОТТИГ
НАДТЕРЕЧНИ РАЙОНА ЯЛА

продукцена реализаци яра пхе бетта план 101,3 процент, къахьегама овсарлен план 104,7 процент кхоачашъярах.

Дика болх баь хиларна белгалъяха

НАЗРАНОВСКИ
УРУС-МАРТАНОВСКИ
РАЙОНАШ

1977 шера пхе бетта производственни объединеней коллективашта юкъа лелаьчча социалистически яхье котъяьннарш ларкIа

ЛЕНИНА ОРДЕН ЛЕЛАЮ «ГРОЗНЕФТЬ» ЯХА ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНИ;
ШУРИЙ ПРОМЫШЛЕННОСТА ОБЪЕДИНЕНИ;
«ЧЕЧЕНИНГУШВИНО» ЯХА ОБЪЕДИНЕНИ.

Промышленни предприятей, гIишлойн транспортен организацей коллективашта юкъе:

Карабулакски химически реагентий завод,
«Горскнефть» НГДУ,
«Октябрьнефть» НГДУ,
Горячеводски УБР
Малгобекски УБР,
Новогрозненски Н. Анисимова цIерагIа нехкаьтта чекхдоаха завод,
ацетонови завод,
СССР 50 шу дизара цIерагIа Грозненски химически завод,
«Красный молот» яха завод,
«Оргтехника» яха производственни объединени,
«Электроприбор» яха завод,
«Электроинструмент» яха завод,
«Пишмаш» яха завод,
«Промавтоматика» яхача Iилма-производственни объединене опытни завод,
Назрановски трикотажни фабрика,
Жилищно-коммунальни бовхама министерства Грозненски экспериментально-механически завод,
Кога-гIирс тоабеши тегаши йола фабрика,
Бытовой гIулакх дара министерства ремонтно-гIишлон управлени,
«Наурский» яха чхьагIара завод,
Мааха комбинат,
Макаронни фабрика,
Гудермесски горпищекомбинат,
Ермоловски леспромхоз,
№ 2 йола гIишлон-материалий комбинат,
«Союзавтоматстром» Грозненски опытно-экспериментальни завод,
Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене СМУ-1,
«Чечинтсельстрой» треста ПМК-223,
Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене СпецСМУ,
№ 1572 йола автоколонна,
«Автоспецоборудование» яха опытно-экспериментальни завод.

ИЮЛА ЧОТАХ

КПСС ЦК майски Пленума решенеши СССР кердача Конституце проекти чIоагIа къобалъь тIаьйцача Малгобекски буруш тохара бахкий управлене льаттан чекаш техкараша шерра социалистически яхь йоаржаьй Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 60 шу дузача кIейна къахьегама совгIат кийчдара. Яхье ьынача дукхача буровдеттача бригадаша дог гIоздоаха къахьегама толамаш доах. Царна юкъе укх шера хаддаца хьалхадаттачарех цаI а буровдетта мастер Галаев Iаьлий Iийса керте латтача № 645 йолча буровой коллектив. Цо хIанзкехьа ах шера планал совгIа 500 метр буруш а токаш, дикка тIехкхоачашъяьй укх шера хьалхарча ворхI бетта задани. Талларча кента кхачалехь ах шера задане совгIа бIиь гарга метр буруш техад буровдетта мастер Тюнков Владимир Михайлович керте латтача № 934 йолча буровой коллективо.

Царел дукха тIехьашсац яц буровдетта мастераш Хантемиров Галимжан Шакирович Халиев Ахьмада Микаила керте латтача буровой коллективаш. Цар буруш тохара ах шера план 13—15 июне кхоачашъяьй. Ер бутт боалехь планагIа лаьрхIачул совгIа цар тохадела итташ метраш буруш.

• • •

Октябра 60 шу дузача денна сийленна накъахкара шоаш тIаьйца доккхий социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаьй Н. Анисимова цIерагIча новогрозненски нехкаьтта чекхдоахача заводна Румянцев Петр Иванович керте латтача кхоалагIча цеха коллективо. Ялх бетта задани ханал дукха хьалха кхоачаш а яь цкъана капитальни ремонт е йоалеиной яз. Графикал хьалха яь яккха ворхI цу пехана цкъа йола капитальни ремонт а.

Иштта дика къахьегаш я хIанзалехьа июла хьалхарча шин декада задани кхоачашъяь йола Васильева Лидия Николаевна керте латтача № 43-5 йолча установка коллектив. Мехкаьтта продукци арахецара ах шера план 6 июне кхоачашъяьй Гасанов Заид Юсупович керте латтача № 43-4 йолча установка технологаша. ХIанзалехьа шаьшк установка коллективо планал совгIа арахийцай ваьраш сонний шаьла товарии продукци.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

КХАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ТОЛАМАШ

Укх деношка хьинарс къахьегаш ба «Предгорный» совхоза кхаш лелалдераш. Укх шера боахаме 400 гектара тIа ялата лаьрхIан 250 гектара тIа силосан хьажкIаш зIаьйнай цо.

ХIаьта кхаш лелалдераша тIаьйца социалистически декхараш зIамига дац. ХIара гектара тIара 40 центнер фуалъякха хьажкIаши 300 центнер силос кийчъяра моша гIадами чула дош дёппад цар.

Овсаре къахьег кхашка хий дулаш боахкеча наха. Масала, Витерханов Султан. ДогIан хьасане хий кеттача ДДН-70 марках йолча установка тIа болх беш норма 4 гектар йолаш, дийнахьа 5—6 гектара тIа хий тох цо.

М. ЭПЕНДИЕВ.

ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ — ДУКХАГIА

«Даьхени хьайбай продукци дукхагIа» яхаш девнзагIа къахьегаш я чуоттадаь хьайбаш кхеабача «Шалинский» совхоза коллектив. ХIанзале а пачхаьалкхене зIечуденнад 295 тонн дулх, ах шера план 330 тонн йолаш.

— Из де тха вIаштIехьдаьннад массане а хьинаре къахьегар бахьан долаш, — дувц совхоза парткома секретаря Хасаев Iумара.

Масала, царех цаI я, скотница Тагирова Асет. Цо Iуйнал деча хIара хьайбана дийнахьен буса 650—680 грамм дулх тIакхет, план 500 грамм йолаш.

Шин иккха еза производства хьалха латтача Лилин Ивана. Цо Iуйнал деча хIара хьакхийна дийнахьен буса 580—600 грамм тIакхет, план 450 грамм йолаш. Иштта дика къахьегаш хьайоагIа хьакхарч лелаер Божилевски Зоя я. Цо кхоабача хIара хьакхана 500—520 грамм дозал тIакхет.

Октябра 60 шу дизара юбилейна кердача толамашца накъабаха дерхI совхоза хьайбаш лелалдераша.

М. ЦУРОВ.

Иттлагiча пятилетка шоллагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра, Октябра 60 шу дузача денна къахьегама совгIат кийчдара шерра социалистически яхь йоаржаьй Грозненски опытно-экспериментальни заводе болхлоши. Церна юкъе хьалхалаттачарех ва слесарь Тупицын Анатолий Иванович. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа нормаш 120 — 125 процент кхоачашъю цо. Укх шера хьалхарча ах шера задани ханал дукха хьалха кхоачашъяьй Анатолий Ивановича.

Общественни балха тIа а хьинаре лакъа лоацаш ва из. Заводе дикагIвола агитатор лоархIаш ва Тупицын Анатолий.

СУРТА ТIА: слесарь А. Тупицын.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДОАКЪАРАШ IАЛАШДАР — ЛОАРХIАМЕ ГIУЛАКХ

Iан замалаьа доакъараш шоттта хургдолаш чуйнна болх беш боахи республика механизатораши хьайбаш лелалдераша.

Доакъараш Iалашдара хьалха латт Гудермесски района боахамаш. 6 июнь хьатIакхоачаш доакъараш Iалашдара шера план укх тайпара кхоачашъяьй цар: йол — 16 процент, сенаж — 74 процент, витаминий хьоар — 57 процент Iалашдаьд. ТIехьарча хана доакъараш кийчде дика кайоал Наурски района боахамий а. Иштта, йол Iалашъяра шера план 12 процент, хIаьта баьцний витаминий хьоар — 31 процент кхоачашъяьй цар.

Сенаж кийчъеча овсаре къахьегаш ба Ачхой - Мартановски района совхозий болхлой. План 1900 тонн - йолаш цар хIанзале а 1770 тонн сенаж кIоага чу еллай. ХIаьта Грозненски района боахамаша сенаж Iалашъяра шера план 74 процент кхоачашъяьй.

Цуяца пхьана, торонаш пхьатарра яле а пхьапцайолча районашта хеттача тайпара вIаштIехьалац из лоархIаме гIулакх. Масала, Малгобекски, Назрановски районий боахамаша йол Iалашъяра шера план 2 процент мара кхоачашъяьяц, хIаьта Шалински районо — 5 процент. ТIаккха сенаж эггара кIезигагIа Надтеречни, Урус-Мартановски районашка Iалашъяьй. ХIанз а кхоачамболаш дика вIаштIехьдаьхадац баьций витаминий хьоар доаккхилга Урус - Мартановски, Малгобекски районашка.

Доакъар Iалашдара хьалхашка латта декхараш дикка тIехкхоачашде йиш хулийтаргйола дукха торонаш я вай республике. Царех ма-могга дикагIа пайда эца хьажа беза юрта боахама къахьегамхой.

1977 шера 6 июнь тIакхоачаш республике доакъар Iалашдарах йола

СВОДКА
(план проценташца)

Районаш	йол	сенаж	баьций хьоар
1. Ачхой-Мартановски	—	93	42
2. Веденски	1	—	—
3. Грозненски	6	74	18
4. Гудермесски	16	79	57
5. Малгобекски	2	25	3
6. Надтеречни	9	7	4
7. Назрановски	2	9	4
8. Наурски	12	—	31
9. Ножай-Юртовски	—	—	—
10. Советски	—	—	—
11. Сунженски	1	72	21
12. Урус-Мартановски	11	13	1
13. Шалински	5	24	9
14. Шелковской	7	124	22
Грозный	80	—	—
Республике	6	60	19
Сводка 7 июнь тIакхоачаш Iалашдаь хиннар	9	47	25

Ялат чуэцачарна

Ялат хьакхар, ялат чуэцар. Уж деннаш тахан юртбоахама болхлой оарцагIа баьха ца Iеш предприятей болхлой а оарцагIа боахаш я. Дика хьийкъа ялаташ сихен да ца пойташ чуэцар массане а юкъара гIулакх хинна дIаэттад.

Кийчон линейке эттай дукхача боахамий низ бола ялат хьокха а оарца а техника. Тешаме ала дог доагIа укх юбилейни шера цо дика болх бергба, аьнна.

Ялат чудерзадеча къахьегача наха шоашкара доагIа новкъостал де арабаьнна потребительски кооперацe болхлой а. Кхашка балхаш дераша гIулакх деш хургъа 55 дIа-юха лела автотика. Царех хIаравена белгалъяьккхай маршрут, график оттаьй яхе еза моттигаш юкцаш. Уж тикаш Iалашъяьй шеррача ассортиментах кхачан а промышленни а товараша. ХIаьта водителаш-продавецаш дIакхетабаьб механизаторашта, арен станий болхлошта, хьайбаш лелалдерашта, кхычарна юкъе бе безача балхах инструктаж а луш.

Боккха теркам тIабахийтаб укх шера мелкорозничи оала торговли шеръяра. Цу гIулакха наха болх бера моттигашка оттаьй итташ продавец а воалаш болх бу лоткаш. Цу лоткашкара эца торо я тхьамка вадолеш, цIинлеторгаш, чаде кхьхат, тайп-тайпара хиш, кхыдола наха массаза а хилаза ца доала товараш.

Лоткашка товараш лоаттадара юха воагIаш эша товар пахьаргдолаш заказаш хьаяцари тIадилад водителаш-продавеца.

Укх шера дикка лакхъяьй товараш дохкара план. Нагахьа санна дIалахача шера бетта 1800—2000 сом мах бе автотика декхарийла хиннача, укх шера кхоза дукхагIа мах бе беза цун.

Кондитерски а кулинарни а товарашцара наьха хьапташ совдалара лоархIам а беш уж дукхагIа лоаттаде соцам баьб. Республикерча ялат дIаийлеча итт пунктах хIараче я хIанз шоай столови е буфет. Дийнахьа а буса а болх бу цар. БIайхача кхачаяца Iалашберга ялаташ чуэцача къахьегараш.

Универсальни торгови база болхлоша хIанзле а белгалъяьхад арений болхлошта кхь хьарг-дола тайп-тайпара товараш.

Б. ЯКОВЛЕВ.

19 июнь

МОТТИГЕРЧА СОВЕТАШКА ХОРЖАМАШ ХУЛА ДИ

КАНДИДАТАЦА ВIАШАГIКХЕТАР

Самарддийнахьа тIаьк аьнна хьалдийзар Надтеречни района Знаменское яхача районни центрерча ПМК-2 клуб. Укхаза гулбеннабар района мехкдаьттахой, гIишлошъераш, комсаши хьайбаши лелалдераш. Уж гулбеннабер Нохч-ГIалгIай АССР-ча № 671 йолча Старопромысловски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутатала харжа кандидат ваьча КПСС областной комитета хьалхарча секретарица Власов Александр Владимировичица вIашагIкхетар дукъа.

Цига юкъхьяица къамаьл даьча парте Надтеречни райкома секретаря Э. А. Исханова белгалдаьккхар хоржамаш хулача денна накъаболхача района къахьегамхоша шоай хьинар кхы а айдаьлга. Цу даькъе цар иизаш совдоахаш дIаьа хилар укх деношка КПСС ЦК майски Пленуме новкъоста Брежнев Леонид Ильича яьча докладахи кепайоазоне араьйнача кердача Конституце проектахи.

Дош лу кандидата доверени волча «Знаменский» совхоза директора А. Э. Батукаевна. Цо дийцар нов. А. В. Власова вахарах, общественни гIулакхех, гулбеннараш тIахьийкар массане пхьан дагара а волаш СССР Лакхехьарча Совета депутатала харжа отта аьча кандидата тIехьа кхаж тасса.

Цу вIашагIкхетаре ишта къамаьлиш дир «Братский» совхоза комсаш лелаеча бригада кулгалхочо Д. М. Рагадаева, «Горскнефть» НГДУ инженера Г. М. Москаленкос, «Верхненаурский» совхоза тракториста Я. Хадиева, «Гвардейский» совхоза кадрай отдела инспектора М. Висаитова, «Надтеречный» совхоза шурий ферма бригадира А. И. Марченкос, «Минеральный» совхоза механизированни отряда начальника М. А. Сагалова.

Депутатала харжа кандидат ваьяа наказаш делар харжархоша.

Цул тIехьагIа къамаьл де дош яйнача кандидата нов. А. В. Власова дег тIера баркал аьлар харжархошта ший иштта сий дарах, хIаьта из тешам ше боаберг ца хилар дIа а кхайкадир.

Ш. ИТРАЕВ.

Лектораш-атеисташ кийчбаьб

Самардийнахьа КПСС обкомерча цхьан шера йолча республикански курсашка дийша яьлар лекторий-атеистий йоккха отряд. ТIехьяра итогови занятиш дукхачар рефераташ а ешаш чакхъяьлар укхаза.

Гулбеннарий безам тIеоазаш яр № 12 йолча школа химе преподавателя Г. Г. Алексеевкас дьнца дувзаденнача доацарех тешар Iилманга хьежжа дашхарах, педагогически училища заочни отделене заведующе А. С. Моллаевас шоай коллективе беча атеистически балха опытах, телевидени радиовещанени комитета йоккхагIйолча редактора И. Д. Шипулиде Нохч-ГIалгIай телевидени радиой гIолла дьша духьала еча пропагандах. Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза партийни комитета секретаря заместителя Д. Х. Мейриева халкъа традицей дикача а воча а оагIонех лаьца йийша рефераташ.

Цар вахарера дукха масалаш а кхувлаш, доадам болаш хийцар атеистически болх Iилман ларда тIа баьккха лелабе, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома X-ча а V-ча а пленумий решенеш кхоачашъяра кхы а дукха болх чакхбаккха безаш хилара.

Оаха доккхал ду хьох, Даьхе!

СССР КОНСТИТУЦЕ ПРОЕКТ ЮВЦАШ

ВАЙ КХОАНЕ СИЙРДА Я

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце Россерча капиталистий помещикий Iазапа гIабаш юхе оалла йа буташ дIа а даьха, дунен наргIатол сердалон ений советски халкъ кразера вахари-лелари долаш хьадоагIа кхоллкъа шу диза довл. Цу дIадахача шерашка Коммунистически парте кулгал а деш, хьехам а телаш, доккха лоархIаме гIулакхаш чакхдаха карагIдаьннад вай халкъа вай мехка дегIаена социалистически общество хьалъяра даькъе.

ЧIоагI а еина, е дуне мел доалача хана йохарг е йоакаш дIаэттай болхлоштея, ахархоштея, интеллигенцeнца юкъера барт-цхьоагIо, болата бIоагIа мо чIоагIденна латт къамий доттагIал. ХIанзалца уж доала гIулакхаш дIадахьа наькъаш хьатийнараш, бокъонаш хьаенaраш, бIаьстана малх мо хоза вахар адамашта деннараш 1918, 1924, 1936 шерашка арадийнна Конституцеш да.

Вайна ма-харра, цу хана дена дукха хувцамаш хинад советски обществе. Уж да экономикей Iилма-технически прогресси лаккъялар, кхы тайпа социальни сибат а хинна общество дIаоттар. Шовзткъа шу хьалха хиннача тара яц вай тахана болхлой класс. Уж дика образовани а йолаш, политически, кхетам а болаш технически говза нах ба. ХIанз дукхагIдола балхаш механизмаши машинашкаца ду. Геттара кIезига да дегIаццара низ тIабохийташ деш дола балхаш, хIаьта ди тIехьагIа кIезиглуш а латт уж. ДикагIча оагIорахьа хувцабенна ахархой къахьегам а. Лаьтта оахаш, ялат дIадуиш, пул тIехьагIа из хьалкхедеш, тIаккха чуэцаш мел де дезаш дола балхаш трактористаш, комбайнисташ, автомобилисташ ду.

Халкъа культура лаккъяра, Iилма лоархIам боккхагIа хилийтара Коммунистически партен Советски пачхьалкхе шоашта тIаадувалаь декхараш дикка кхоачаш а деш хьайоагIа вай интеллигенци а.

Цу дукхача эргалонаша хьалъоах Советски общество цхьоагIо йолаш хилар, ха дIа ме йола дукхагIа социальни цхьан тайпара хеташ хеттила.

Советски халкъа вахарца дувзаденна доккха хувцамаш ларде а лувцаш КПСС XXV съезда решенеш кхоачаш а еш, новкъост Л. И. Брежнев Председатель волча Конституционни комиссе отта а яь, КПСС ЦК майски Пленумо къобал а яь, араяьккха кердача Конституце проект гIоздаьннача дегашца тIаьйцай дерригача советски халкъо. Укх деношка массаналхьа ювцаш я из. Митингашкен, собранешкен, активашкен къамаьлаш ду къахьегамхоша кердача Конституце проект къобалъеш, могIеш. Массане дег чура баркал оал парте Центральни Комитета, новкъоста Л. И. Брежнева из доккха маIан дола проект отта а яь, халкъа ювцийта араяьккхарах. Советски нах тайша ба проекто ма-яххара тIехь-тIехьагIа кхы а хозлуш, товлуш шоай вахар дIагIоргхиларах. Цуи боккха чулоацам болаш йолча статьяша хьахьокх СССР дерригача халкъа юкъара социалистически пачхьалкхе хилар. КПСС вай общества политически дог хилар, из халкъа духьа кхаши халкъа гIулакх деши хилар.

Кхета чу хьежача сага ший сибат бIаргагуш мо дика бIаргагу Конституце проекта статьяш Iоййшача Советски Союзе мел бахаш бола гражданаш цхьатарра бокъонаш йолаш хилар.

Цудухьа шоашта Конституце денначa кразерча вахаро шоашка дIадеха декхараш сийленца кхоачашдара хулаш йола халон дукхьала кийсалу цхьаьна дола кхоачамбоацараши дIа а доахаш, барт тайна цхьа дезал а хинна тахан къахьегаш боахк вай советски нах. Иштта шоай хьинар ца кходеш социалистически яхье а баьнна къахьегаш боахк из болх беча ПМК-921 яхача механизированни колоннера гIишлошъераш а. Тешаме ала йиш я Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара дийнахьа вай сийлонча къахьегамхоша доккхий толамаш даьха из Даьхен дезалцIей дехдергхилар.

С. АУШЕВ,
ПМК-921 керттера механик.

ЮРТАШКАРА КЕРДА ГIИШЛОНАШ

Вай пачхьалкхено гIо ду колхозно-кооперативни доалахье дегIайоалаяраш из пачхьалкхенчоа гаргайнгарах. Социализме общественни производства эггара кертера дерхIар — наха тIа-тIа дукхагIа эшаш кулача материальни духовни хIамашца биззагIа кхоачамбар, аьннад СССР кердача Конституце проекта 11 — чен 14-чей статьяш тIа. Цу дешаша декхарийла ду кооперативни гIишлонаш хьалъяр, юрташка бахача наха юкъера кооперативни торговле, общественни кхачан гIулакхаш толде.

Кердача Конституце проект йийцачул тIехьагIа Нохч-ГIалгIайчен кооператораша шоашта хьалхашка кхы а доккхагIа декхараш уттаду. Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара даха ма-доагIа накъадахар духьа хIанз хьалъеш йола кооперацe объекташ ханал хьалха йистеяха лаьрхIад цар.

Цу хьакъехьа шийга каттар дича «Респотребсоюза» капитальни гIишлоний отдела начальника Бурыкин Григорий Владимировича аьлар:

— Республика потребительски кооперацe хIара шера дукха ахча дIахец розничи торговле, общественни кхачан, производственни предприятей, заготовкай материально-технически база дегIайоалаяра. Укх хьалхарча шера къоастадаьд 4400 квадратни метр мах бу организацешк 255 сага лаьрхIа общественни кхачан предприятеши хьелъяра йиъ миллион сом. Царна юкъейоагIа Назрановски Веднаи хьалъеш йола торгови центраш, Надтеречни района Знаменское яхачен Сунженски района Орджоникидзевски станицешка хьалъеш йола Универсальни тикаш. Ачхой-Мартанера аькъара 105 саг Iоха йиш йолеш Ростов—Баку яхача трасса «Черная» яхача хина йистера 75 саг Iоха йиш йолеш ресторанаш.

Ростов—Баку яхача наькъагIа лелача наьха хьашташ кхоачашдара «Эса» яхача хи йисте 1978 шера болх бе йола-йолийтаргъа 75 сага лаьрхIа пхьаьккха а цхьа ресторан.

Товараш дукха ца дадийташ наха дIакхачийтара Урус-Мартановски а Гудермесски а районашка хьалъеш я керда складаш. Цу шин склада доккхал 2700 квадратни метр хургда. ХIаьта иттлагIча пятилетке хьалъергйолча предприятеша, складаша дIалоацаргья 15 эзар квадратни метр.

Я. БУБНЕНКО.

ДАЬХЕН РУЗКЪА ДЕБАДЕШ

Геттара чIоагIа дега тоам хулаш хьалловц тха боахама хьайбаш лелалдераша укх деношка газеташ тIа кепатеха кердача Советски Конституце проект. Из теркам тIабоххийташ дийшар массане а. Проекта тIара хIара дош кIоарга чулоацам болаш, вай социалистически пачхьалкхе дегIайоалаяра тIадерзадаь да.

ХIара советски сага вахар денгара дега тоалуш доагIа, хIана аьлча хьинар кхо ца деш ший Даьхенах дог лазаш къахьегандаь. Укх тIехьарча 40 шера вайна бIаргагуш наьха экономически политически хьалаш тоаденнад.

Юртбоахама продукци алсамъяккхар духьа шоай ниа кхо ца беш къахьег тха боахама хьайбаш лелалдераш а. Къаьстта овсаре къахьег социалистически яхье хьалхалаттача доаркаша: Кадырова Докас, Исмаилова Байсас, Хувангова Нурас, кхычар. ХIара кхоабача Iаттагара шера план 1850 килограмм йолаш пхе бетта 1300 килограмм совгIа шура яьккхай царех хIараче. Дика болх бу Iаьсий лелалдеча Сякуева Зималус а. Цо Iуйнал деча хIара Iасилга дийнахьен буса 640—650 грамм дулх тIакхет, план 350 грамм йолаш. Иштта барт тайна хьинаре тха коллективо болх бар бахьан долаш, хIанзле а 816 тонн шура пачхьалкхена дIаяла карагIдаьннад, ах шера план 810 тонн йолаш. Ер бутт чакхбоалаш пачхьалкхенга кхы а 220 тонн шура дIаяла дерхI хьайбаш лелалдераша.

А. ГАПУЕВ.
Шалински района «Автуринский» совхоза керттера зоотехник.

ТІЕХЬАВУСАШ ЦХЬАНККХА А ХУРГВОАЦАШ

Назрановски трикотажни фабрике кхыа дезал санна къахьегаш ва 1600 болхло. Сийлахь-йоккха Октябрьсюи революци хилалехьа хьалхарча ерригача Россе арахецаш хинначул 2,2-зза дукхагІа трикотажни изделеш арахец хІинз Назранерча трикотажни фабрике. Назрановски районе меттел вай республике а эгара дукхагІа кхалнах болх бечи йолча предприятеех цаІ лоархІаш я тха трикотажни фабрика. Цар хьаду хІанзарча хано дІа ма — деххара кола кхалнахьа чухьнахьа духхаду барзкъаш, гарнитураш, кхалнаха бувшача хана тІаюхаю кочамаш, бераш барзкъаш, маІача нана лахьотІа йола майкаш. Дийнахьа буса мар хьаю 25 эзар изделиш. Уж чІоагІа хоаттадш дика дІалахаш я.

Назрановски трикотажни фабрике арахеда продукци дика йовзаш я Москве, Ленинграде, Ростове, Краснодаре, кхыча итташ йолча городашка. лаьрххІа йолча конструкцехи дикагІйолча моделехи хьаьш хилар бахьан долаш дика дІахьош а я уж. Евлоева Маржан керте латтача фабрикерча экспериментальни участика хаддамза хьаю кердача конструкцех йола изделеш, цул тІехьагІа вахе уж дІа миста эп хьеж, тІаьккха мара арахеца а йолаяц уж.

Фабрика коллективна къаьстта белгала да ер шу. Массайолча участкашка къахьегама а политически а хьинар айдоаш къахьегаш ба трикотажникаш. ХІара болалочо хьинар кхо ца деш къахьег Октябра 60 шу дузача юбилейна къахьегама совгІат кийчдара. ЦудухьаІ шаьштІехьдаьннад фабрика коллектива товарни продукци арахецарех из шуьхала шуьхарех пхе бетта задани дикка тІехьхьовчашъе. Ер шу доладелча дена потребителашта дІалахьийтад ши миллион соагІа изделеш. 1976 шера арахецаш хинначул 51 процент тІаьккхаййтад трикотажни изделеш. ЦхьоалагІйта категорех арахеца трикотажни изделеш 73 процент я, соахка арахецаш хиннар 48 процент мара ца хиннача.

Ши - шоагІа хьахиннв даьц уж къахьегама толамаш. Уж хьакелийна хьинар кхо ца деш къахьийгача трикотажникашна. Царна юкъе а хІара сменагІа нормаш 180 — 210 процент кхоачашъеш хилара белгалбаьха ба трикотажникаш Ленина ордена лелаю Сакалова Миловси, хІаммаш тегарыш йижарий БогатыревгІар Паьтімата Зайнаш, Сакалова Маруси, вязальщицаш Оздоева Зоет, Дарсигова Диба, кхы дукхха бараш.

Лаьла болх бечарех цхьаккха сег балха тІа тІехьавусаш ца хиліштара ростовчанашна дІадоладаь дика гІулакх массана раьза а волаш хьаллаьхад фабрикерча болхлошна. Цунца дузадена хІара балха да хьинарерча къахьегамца белгалдаккха лерхІ цар.

ДукхагІа хиннв ца Іеш, дикагІа а хул тха фабрика коллективо арахеца продукци. ХІанз укхаза къахьегаш ва 285 коммунистически къахьегама ударник, 65 «Социалистически кхие котвашьнар», 18 «Пятилетка къона гвардеец». Цох кхоачамбаь Іе дага дац тхо. ТІагІортта къовсам лоаттабу болхлошна цхьаккха сег болха тІа тІехьавусаш ца хилийтара.

КПСС ЦК майски Пленума решенишри СССР кердача Конституцен проекти чІоагІа раьза болаш къоабалъьйча фабрика болхлошна дика кхетабу дІахо советски паьха бихара хьалторонаш тоайра, мехка экономика дегІаккхуьлача тІалатто бахкох, шоаш хьинаре дакъа лаца дезаш хилар. Цудухьа декхараш кхоачашдеча дІораме шийгара доагІар а ду.

Б. ГАГИЕВ,
Назрановски трикотажни фабрика партбюро секретарь.

Ростов-на-Дону. Доне коммунистацка, берригача къахьегамхошка, КПСС ЦК Генеральни Секретаро новкъоста Л. И. Брежнева дайтача письмо тІа боккха мах баьча, шерра дІабаржаш латтача патриотически боламо — хІара коллективе тІехьавусаш цхьаккха хургвоацаш болх бе, яхача боламо области предприятей болхлойн специалистий кердача, тайпара низи хьинари айдаьд. Массе моттигашка кхы а дукхагІа торонаш лехаш производства эффективность лакхъе, берригача баьда дикал тоае гІерташ къахьегаш ба.

Маьрера инициатива — «Юкъерча» бригада производствени торонаш лакхъе» аьнна Ростсельмаше дІайолаьй мастер Палащенко Петр керте латтача сварщикий бригадо.

КхоалагІа шу да № 1 йолча сборочни цеха партийни организацена кулгалдеш В. А. Цукась (суртІа тІа юкъе латтар) воха. ЧІоагІа теркам тІабожийт ца Палащенко Петара бригадана. Бригада членаш (аьрдехьара латтехьа): электроточечника О. Денисов, электросварщикаш профорг В. Клевцов парторг В. Зиманцикова.

В. ТУРБИНА сурт,
ТАСС Фотохроника.

ХЬАЙБАШТА — ТОЪАЛ ДОАКЪАР

Доакъар Іалащдара — к1ак хьедара, из чудара санна йоакхо е ела. ХІана аьча Іалащдаьча доакъаршка хьежжа мара йоакххалургьиц хьайбай продукци а.

Из гІулакх дика кхетаду Грозненски района I Мая цІерагІча колхозе. ТІатеІІа доакъараш Іалащдеш я коммунисто В. В. Захарова кулгалду № 3 йола мехотряд.

60 сага волча цу отряде 20 трактор я. Царех тоъалаш ца хеташ кхы а 12 трактор елар царна дукха хи йоацаш. Из бахьан долаш доацдача хана дийрхІачул соагІа 35 тонн йолаш — 1085 тонн сенаж кийчъе карагІдаьлар отряда коллективна.

Аьла лаьрхІа лошерна хьокхача толаме къахьег Тонкогубов Максима. Сменин норма 15 гектар йолаш, 24 гектара тІара буц хьокх цо дийнахьа. Цунга гІортаи болх бу Первомайски школа производствени бригадерча кьинача трактористо Дудаев Руслана. Руслано тешаме доал ду ДТ-54 яхача трактора. Шай балла норма хаддамза тІехкхоачашъеш хьавоагІа из.

Сменин норма 19,5 тонн йолаш, 35 тонн гаргга мошо доакъар дІакхухь коммуниста Голованов Николая, Гирдавнов Вахас. ХІаьта сенаж кийчъеча дика хьоакхамаш гойташ къахьег коммуниста Соломатин Михаила, школерча производствени бригада кулгалвоагІача Зайцев Владимира.

— Аьхки шоаш мукъа долча хана школера дукхагІа доли бераш боккхача безамца болх бе доагІа тха боахаме. Ала хІана доацаш къахьег цар, шоашта дукха еза кхаш лелаерий говзал карагІерзае гІерташ, — дувц мехотряда участника Н. И. Мельникова.

200 тонн хилла йол Іалашьярй бригадо. Из доакъар Іалащдеча сменин норма 200 процент кхоачашъеш буц хьокх трактористо Исленьев Александра. АргІаш деча къахьегама овсарле дикка йолаш болх бу комсомольца Хутовский Анатоле, пенсионераша Мельников Михаила, Хомяков Алексея, кхычар.

Дийнахьи буси шин сменагІа баьццй хьоир доакккхэш къахьегаш ба машинисташ: В. Горшенев, А. Свидерский, вежарий МельниковгІар. 10 тонн баьццй витаминни хьоар доакх цар дийнахьи буси. Ишта, доакъар ма-хулла дукхагІа Іалашде йиш хулийта ерригa торонаш оарцагІдаьккха яиз, хьинар кхо ца деш къахьегаш ба колхоза доакъар Іалащдеш болча наx.

Л. РУДСКИИ.

Мишта кхоачамду социалистически декхараш

БІУБЕННА БА

Толамца къахьегаш хьабоагІа укх юбилейни шера Гудермески района шурий-товарни ферма хьайбаш лелалераш. Цу ферма бригадир Дудалов Саламов совхоза керттера зоотехник Ханахмадов Лом - Іалийн цІеча уголоке корабир соа. Укх шера шоашта хьалхашка латтача декхарех, хІаьта уж кхоачашдарехи дувца декхар дича:

— Тха коллективе, — аьлар Лом - Іале, — укх деношка хиннача собрание берригаш цаІ санна раьза болаш дег тІара къоабалйир кердача Конституцен проект. Цул соагІа доакхама, бежа Іуша, Іаьсаь леладераша хьалха хилначарел кхы а доккхагІа декхараш тІаийцар. Ишта, доаркас коммуниста Саидова Лизас шаьш 2200 йолаш хІора кхоабача Іаттагара 3000 килограмм шура йоаккхаргъа аьнна ше тІаийца хиина социалистически декхар Сийлахь - йоккхача Октябрьска революцие 60 шу дузача дийнахьа кхоачашде дош делар. Ишта декхараш тІаийцар кхычар а. ХІаьта укх шера планагІа 260 тонн шура йоккха езаш ба тха ферма болхлой пачхаьлкхенга. Хьалха латтача декхарех дика доархІабеш хьабоагІа уж. Ишта, ех шера планагІа 130 тонн йоккха езаш хиннача пхе бетта 176 тонн елхар. Совхна пхе бетта пачхахьалкхенга, елча хинначул 14 процент дукхагІа я из. Шура йоакхара кхаь кхартала план ях бетта кхоачашгъе царна карагІдаргда. ХІана аьлча, кхаь кхартала план кхоачашъера хІанзарчул тІехьагІа пачхахьалкхенга кхы а 10 тонн мара йоакха езац.

Лом - Іале дувцачох тешал ду цІеча уголоке хьалтеха йоаккхача графикаша, стендаша.

Уллув хьалтеха ши графики йола укхаза. Царех цаІ соакха хІара дийнахьа, бетта йоаккха шура дІаяьъеш хиннар я, хІаьта шоллагІвар — укх шера хІара дийнахьа, бетта йоаккхар дІаязъеш яр. Масала, май бутт. ДІадахача шера цу бетта ферме яьккха хинначул йиъ тонн соагІа шура яьккхай ферме. Цу цифраша къаьчтa хьахьокх ферма коллектива къахьегама овсарле дикка лакхъена хилар. Цул соагІа укх шера йоаккха шура дІаязъеча графико гучадоаьккх ишь бутт болабеннача дешт хІора дийнахьа ферма къахьегамхоша пачхахьалкхенга юкъера лаьрхІача 1250 килограмм шура дІалуш хилари из цифра денгара денга догІа йоаеІаш хилари.

Доркхашта юкъе яьржача социалистически яхье хІанз хьалха Хахаева Айза я, хІаьта хьалхарча лаьь бетта — Саидова Лиза яр. Цар балха хьоахкамашта юкъе йоккха юкъ яц. Ишта, шера план 2200 килограмм йолаш пхе бетта Айзас 1512 килограмм шура яьккхай хІара кхоабача Іаттагара, хІаьта Лизас — 1500 килограмм. Хьалхара моттиг къуевсаш царца къе хьина я хІара кхоабача Іаттагара пхе бетта 1503 килограмм шура яьккха Мурадова Тоиь а.

Толамаш дика доаркашта доакха йоакъостал ду къаьстта дика болх беча бежа Іуша Мажигов Мохьмадел Мачигов Жансолтен.

Ферма конторера доахаш латтача помещеньешка, хьайбаш лелалераша беча балхага хьажа дахар тхо.

Доахаш, хІаьта уж латта моттигаш цІенъеш боахкар доркаш бежа Іуй. Кхо, дІахо пайда эца йиш йола чІалхьарцар транспортера лентa тІа дІатІахьоккхаш мара кхы хало ца хьайбаш лелалераша доахаш латта моттигаш цІенъеш. Цудухьа ехха бу цар из болх.

Хьалха хьатІадоаладаь хий дацар ферме. Из бахьан долаш дукха халоний ла езаш хулар доаркай а бежа Іуй а. Цхьайолча хана хий кулг-кара дІахезаш моттигаш нийсалора. Ханахмадов Лом-Іале ше бетаьча проектагІа турбаш я ехка хий хьатІадоаладаь ферме. Доаркий, бежа Іуй болх дикка аттача баьлхаб цу гІулакхо.

Дика лел ферме хьайбашта Іувал дара кхьоля балдаш. Ишта, доахаш кхоабилга, детталга, уж ера а лакха лалийталга, хий моладелга — дерригa а шай хиннахьа ду. Доаркa пхе йолаш чера лаш бежа Іуша хоалаш доакъар. Цудухьа хІара Іатта рационага хьежжа тоъамбоалаш кхоач …

Еча йоаккхонга хьалхха цІена, тоаделга да - доахаш. Царна хІана хьакно дулаш дар керттерча дакъе лоиерна моа доакъар да.

Бож беттара доаркаш кийлуча, хІаьта цар шоай гІирс лоаттабеча помещенешка й хилар тхо. ЦІенаи лостам болашшк цу ду чу. Ведараш, флягаш, кхиболa гІирс аьшийд къаьстта дукха хулача моашие бІехьбергбоаца, дош тІабуж\`аргбоаш тІа хи-чакх а дилла латтар.

Хьайбий помещенешта мехинеаш ер хилар, къахьегамхой балха тІа эшача гІирсама Іалашбаь хилар толам бахкалаш кхоачамболаш дац, нагахьа санна нах шоаш хьадечох дег лазаш ца хилча. Из кхета а дош паьха балхарца белан совбаккхара, цар политически кхетам лакхбера къаьстта теркам тІабохийт совхоза а ферма а кулгалхоша, партийни, профсоюзни организацеш.

Укх юбилейни шера тІаийца декхараш шоай коллектива толамца кхоачашдаргхиларах шек бац ферма кулгалхой.

И. ХАМАТХАНОВ.

—ИТТЛАГІЧА ПЯТИЛЕТКА МУЛАШ—

БОЛХЛОЙ ТРАДИЦЕШТА ТЕШАМЕ БА

Дмитрий ФИЛИППОВ,
ВЛКСМ ЦК секретарь.

Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союза истори айхха дувзадена да вай Даьхен историца, коммунизм бахьан долаш дерригача советски халкъо лоаттабеча къовсамца КПСС XXV съезде КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнев аьнад: «35 миллион комсомольций жекар — парте тешаме гІонча, юкъарчел доаццаш йола цун деналe тІехьа. Парте моллагІа декхараш оттадича а, чІоагІа дог уравтте къовсам лоаттабу цо уж кхоачашдар духьа». Болх беш болча кагирхоша — комсомола синош деган — Боккъонца хьаьхоих Советий Мехка турлалча болхлой класса сийлахьча традицешта шоаш тешаме хилар, къахьегама кердача гІулакхашна ебаю уж.

Юххьанцарча пятилеткай шерашке а деш хьахиннай лоархІамегІара халкъбоахама объекташ кьалъяра цар лелаьш шефство савне йола кагирхой лоархІаме почин. ХІанз комсомольски организацеша шефство лелаю къаьст-къаьстача гІишлонашта меттел, боахама керттерча доакъошта а.

Вай мехкарча миллионаш болча къоначa болхлошта вахара паьхьа юхьиг, къахьегамн кхетам эце школа а хиле дІаотт ударни комсомольски гІишло. Комсомольск-на-Амуре, Магнитка, Турксиб, Днепрогэс хьалъярий сийле лееращ оал вай, ала а доагІаш, тхан коммунистаща цхьана Сибарегіех рузкъа карадерадеча, Гаьнарча Кхилбаседене энергетически предприятеш а РСФСР Іаьчерноземни зоне мелиорацен юртарча гІирсийн объекташ а хьалъеча дакъа лоацача катийча нахаха мехкарахи. ИттлагІча пятилетке Ерригсоюзни комсомольски ударни я аьнна хьаккхайкхьий 125 гІишло. Алхха дІадахача цхьан шера комсомольски путевкагІа дита бахаб 100 эзар соагІа катий нахи мехкарийн. ХІаьта берригаш а лаьрхІача укх пятилетка ударни гІишлошка хьожабергба 500 эзар къона добровольцаш.

Укх гартича пхе шера ший масштабашка диалича Іалашвит йоакха экономически социальни программа кхоачашйиш Советски Союза Коммунистически парте XXV съездо. Из кхоачашьяра тІадолла хьадда нахьаш белгалдаь КПСС ЦК октябрьски (1976 шу) Пленума документаш тІа а «Производства эффективности балха дикала лакхъар, иттлагІча пятилетка задани толаме кхоачашъяр духьа» лаьча Ерригсоюзни социалистически яхье хьаькхьхарча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК сопаш тІа а.

Мехкарча болх беча кагирхоша хьинаре дакъа лоаш «Эффективностех дикалех пятилеткепа къона барий хьинара творчестве» яхача дукххача къахьегамхой патриотически боламе. Сийлахь-боккхача Октябра 60 шера юбилея сийна 60 кІиран хьинаре къахьегара вахта лелаю, цу лазача дениа хетаь КПСС Центральни Комитетага Ленински комсомоло луча Рапорте кулг яздe боккъо аккхар духьа къовсам лоаттабу.

Байкало-Амурски магистраль буллача балхеш миатa лел хи це лоаш сег ваи вай мехка. Духьала из Ерригсоюзни ударни комсомольски гІишло а тахханарча къахьегамa нохкаль байрахь. Боккхагга дахлача цунга кхоачаргболаш транспортни гІирс бац дунен практике.

ЛерхІача доккхийча хІамаша чІоагІа хьинар айду, денал долен низ болен нах кхебу. Никъ буллоча къахьегам боахкачь дуккхача къоначо гІишлонхоех коммунистически къахьегама ударникаш хиннаб, царна орденаш медалаш, «Пятилетка къона гвардеец» яха ВЛКСМ ЦК знакаш сийй.

«ГІашлон да со ва» яхаш лоаунг а долаш бакха-дика гІулакх дІадоладенад БАМ-е. Техниках ма-могга духхагІа пайда эца гІерт цунил юкъе дакъа лоацараш, хьалъеш йола объекташ дикагІа хилийта гІерт, бедали материалаш дукха ц1ою. Дуккха бІаьш болча болхлошо декхар тІаийцад шоаех тийша шоаша дІаехиача техникаца капитальни ремонт ца оаш гІирс хьалбаь балаша болх бе аьнна. Комсомольско - кагирхой коллективаша хьалльпей Сийлахь-боккхача Октябра юбилей хьатІакхоачаш кхоам ахи шера планаш кхоачашъяр духьа къовсам лоаттабеча Социалистически Къахьегама Турпал В. Ласкоеой, А. Белонихи, И. Андреев керте болча хьалхалейчия бригадай инициатива.

ИттлагІча пятилетка хьайхарча шера йоккха котало яьккхай — болх бе йолабеллийтад Камски автомобильни заводо Ерригсоюзни ударни комсомольски гІишлон — хьалхара аргІе. КарагІдаьлачa цу гІулакха юкъе шийгара дакъа лаьцад 30 эзар болча къонача гІишлонхой эскаро а. КамАЗ — белгала шиш тайпара предприяти. Йоккхий ах заводо дІалоацаргъа бІаь квадратни километр моттиг, литейни, кузнечни, прессово - рамни, двигателий завод, автомобильни, ремонтно - инструментальни. Церех хІарвар — автомобильни ара технологе дакъе кердадош, жарвар — отрасле эгарa йоккхагІа. Берригача мехко хьалтъю КамАЗ. 600 гаргга комсомольско - кагирхой бригада а техая автозавод хьалъеча къахьегаш. Цу бригадех цхьаннe хьалъеха ма-дарра дуццарга я.

1969 шу чакхдоалаш комсомольски путевкагІа Набережные Челны яха городи автозавод хьалъеча эгарa хьалха болхачарца вахавр Казанера итт дІаннига сег. Церех цхьанне — Мовликов Вазыха — мара камевшашка специальность яцар. Цхьана болх бе а гІишлоеъяра гІулакх Іомаде а лаьрхІар комсомольцашна. 1970 шу чакхдоалаш гІишлонерча кагирхой коллективаша лелаеча яхьe призови моттигаш йоахар бригадо.

ВорхІ шера 50 соагІа тайп-тайпара объекташ хьал а яьдІаелар Мовликова бригадо. Дуккха къахьегама дика гІулакхаш эгара хьалха ца кІадоладаьа, масала, КамАЗ-е эгара хьалха юкъейнхьай бригадин подряд. КПСС XXV съездa луча Ленински комсомола Рапорта кулг яздe бокъо якхар духьа социалистически яхь йоланьй. Коллектива пхе члена «Пятилетка къона гвардеец» яха ВЛКСМ ЦК знакаш еннай. Мавликова бригадо шера программа 1976 шера 7 ноябре хьатІаотташ кхоачашъяьй, тахан а хьинаре болх бу цо, графикал хьалха а юлаш. Из белгало йолаш масал да. Къонача гІишлонхоша творчески къахьег КамАЗ-е, говзал лоаццача хана кара а ерзаеш, толамегІа мел дар хьинаре юкъе а ихуьаш.

Ерригсоюзни комсомольски гІишлоний «город» ала могаргдолаш я Усть-Илимски хьун-промышленни комплекс. Цигача ба ангарски каскада боккхагІа бола гІирс — Ленински комсомола цІерагІа Усть-Илимски ГЭС, йоккха целлюлозни завод — вежарашха болча ях мехко — СЭВ-а членаша цхьана хьалъеш болча комплекса лоархІамегІара объект. ОагІув оагІох а теха укхаза болх беш ба ерригача союзни республикашкара кагий нахи мехкарийи, Болгаререн Венгререн кагирхой союзий вокалаш.

ГІишлон комсомольски организацеша шерра социалистически яхь йоаржаьй хьун-кийчон боахама пхе технологически потоках шиь, ремонтно - механически завод - комплекса кхыйола лоархІаме объекташ шоай хиннаьа болх бе доланлийтар духьа.

ИттлагІча пятилетка шерашка хьалъергъе массеха атомни электростанш. Город Волгодонске я лоархІамегІарча ерригсоюзни ударни комсомольски гІишлонаш цаІ — атомни машиностроение гигант «Атоммаш» яха завод. Комсомольски путевкаегІа цига оснав вить эзар соагІа къона эгуваст. ХІанз 45 комсомольско - кагирхой коллектив я гІишлоне.

Советий Мехка къонача нохала хьалхашка шерра горизонташ хьеел иттлагІча пятилетко. Ше пятилетка ударни отряд я аьнна хьаккхайкадаьд Ленински комсомоло. Коммунизм хьалъерий хьалхарча мугІарашка хилар — цунах шоай сийлахьа декхар лоархІ советски кагийча нахеи мехкарашеи. Къонача къахьегамхой балха гІулакхий закон — КПСС XXV съездо белгалъяь цхоладамий сийлахь-йоккха программа кхоачашъяра шоай дерригa ниящ, хьекъал, говзал дІатела.

(АПН).

ШУРА ДУКХАГІА ЙОАККХ

Укх юбилейни шера республика хьайбаш лелалераша тІаийцад доккхий социалистически декхараш. Цар лерхІ хІара кхоабача Іаттагара юкъера лаьрхІача 2100 килограмм шура яьккха.

ДІабахача пхе бетта дика толамаш дала карагІдаьннад хьайбаш лелалерашта. Республике хІара кхоабача Іаттагара юкъера лаьрхІача 875 килограмм шура яьккхад дІабахача пхе бетте. Из я соахка цу юкъе яьккха хинначул 140 килограмм дукхагІа. ХІара кхоабача Іаттагара йоаккхар лаьрхІача эгара дукхагІа шура Надтеречни района хьайбаш лелалераша йоакх. Ишта, соахка хинначул 154 килограмм дукхагІа а йолаш хІара кхоабача Іаттагара 1088 килограмм шура яьккхар цар дІабахача пхе бетта. Царел дукха тІехьабисабац шелковскаш а. Цар 1082 килограмм яьккхар хІара кхоабача Іаттагара.

Ерригa республика хьекйнача хьайбий продукци алсам йоаккхаш хьe а цхьанна долча боахамашта йоаккхаш йола шура хІанз а чІоаига я.

Масала, Надтеречни района боахамашка хІара кхоабача Іаттагара — 712 килограмм, Ачхой - Мартановски — 780, Малгобекски — 797, Назрановски — 720 килограмм мара шура яьккхаш дІабахача пхе бетта.

КПСС ОБКОМА V ПЛЕНУМА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЕШ

ШОАШТА ИЙШАЧА МАРА СУДАГА КХАЙКАЦ

Сег йоалаар-яхар, ишта віашн йоахка гаргадоваш бакъьара революци хиладен 1941 — 1945 шерашка моастагІаша дІалийца хиначa моттигашкен регистрацеш еш дІаяздеш хинна ца хиларца а тІеңа хьалхарча хана даь йовзош ца диеарца дузадене а судага декхар де дезаш хул баха нах, уж юхаметтаотталар духьа. ДоккхагІча дакъе пенсе вахарца, кхоабли вар кхалхарца е биса боахам хьатІавабе безаш хиларна мошaш хул уж бакъдераш.

Сег валарах дола бакъдараш къестадеш да судашка дувца дукхагІйола гІулакхаш. ХІаьта теттара дукха бераш доарах дараш а долаш нохчийн гІалгІайн къамех болча яьха цу тайпара гІулакхаш къестадезаш хул судаш.

Судашка гІолла бераш доарах дола тешалаш чІоагІде деза бахьанаш хьахул укх тайпарча бусалба дина ІадІалех: нохчийн гІалгІайн къамех болча яьха ма-хулла сихагІа дІадолла везаш ва вeнна сег. Цудухьа чІаштІехьдалаш сег валара бахьанаш оттвалу медицински тешал оттаде. ТІаккха сег валарах йола медицински справка йоацаш регистраци е тагац ЗАГСа органаша. Цхьаза массех шу даьнача тІехьагІа дукха бераш долча вахьа бер денниге социальни Іалацен органашта гуча а дальe медицински справка хьаьллалца аьле дІа ца луш социалу бераштa доагІа ахча. Из бахьан долаш бер делахь дола тешал дехаш суде ух дукха кхалнах.

Цу тайпара байна нах боккъо йоаш кІабехкаш дукхагІа моттигаш нийслу Сунженски, Назрановски, Шалийски районашка.

Сег валарах дола тешал деха нах судашка ухилга кІезиглургда, кхьеметтел цІенаь дІа а доаккхалургда, дьна культах дола законодательство телха деле бойкъонца дІадолаьхе.

Мишта латт из гІулакх тахана деннa? Дерригача кашамишта моттигерча Совета доал деш хиларах дола 1918 шера 7 декабрера РСФСР РСНК Декрета I статья телхе а еш цхьаккха а бокъо йоацаш моллагІа шоашта хет-хетача бесса лелаьеш да республика цхьайолча районашкара кашамаш. Сег вeнна хилар бакъдеш дола ЗАГС-а моттигерча отделагара документ доацаш цхьаккха веннар дІаволла бокъо дац аьнна да цу Декрета 4 статье тІа.

Тоххамов судебни практикох хьахьеккхача тайпара сег валарах справка е йоцаш, садха байна нах дІабехк республикерча кашамашка. Цхьайолча моттигерча Советий исполкомаша тесса дитад кашамашта доал деж. ХІаьта моллене уж документах хьа ца дехарал согІа, хетаргахьа, сег ма велла а дьна Іадалах сиха дІаволлакега хьадех бусалба дьнах тешарашкара.

1960 шера I ноябрера СССР Керттерча Пачхахьалкхен санитарни инспектора чІоагІьяьча кашамаш доккхарш доал даран йола санитарни бокъоний 18 статьяна а духьала да из зуламе Іадал лелладейга. Сег велна 24 сахьат далале дІаволла могадац цу статьяс.

Масала, соахка бераш доарах дола тешал дехаш Сунженски халкъа суде яха хиннaй Нестеровски яхача станице яха Т. Х. Борчашвили, Орджоникидзевски станицера М. Х. Евлоева, Чемульга яхача юртера Акиева Зайнап, кхыбараш. Ишта цу тайпарча гІулакхашта суде ух Карабулаке, Серноводске, кхычахьа баха нах.

Фуд из? Дьна культах дола законодательство телха а деш медицински тешал доацаши ЗАГС-а органашка регистраци ца еш цу вахе шоай дайне бераш дІадехкига де-кх.

Цхьайолча къахьегамхой депутатий районни Советий исполкомаша решенеш хьй дьна культах дола законодательство телхадара гІулакхех (Сунженски, Шалийски районашкa). Цудухьа вах бопрах доала декаш духхьата дикка лоаденнaд цу районашка. Цхьобегахьа, кхыча районашкарча халкъа судашка уж дешаш хьачуухинга хІанз а лаьгІденнaдац. Цо тешал ду цхьайолча юртий Советаша, райисполкомаша цу дакъе доагІар ца делга, хІаьта цхьачар тІаьйо решенеш лерттІа кхоачаш ца ега. ХІаьта дьна культах дола законодательствар кхоачашдара цхьаккха тІахьожам ца лоаттабеш моттигаш я республике.

Цу тайпарча дешашка хьожаш гучадаьннараша хьахьекх дьна культах дола законодательстваш лерттІа кхоачашдара кхы тІа а цхьадола хІамаш дикза лергдоацалга.

Цхьайолча районашка яха юкъе Іилма - атеистически пропаганда ера болх лаьгІбалерах пайда а эцаш шоай гІулакхаш леладу тайп-тайпарча дьна секташ, вай республика вахара хьалашца дІатарбала гІерташ хІилла лелаеши тІехьабисарешта юкъе дьна идеологи дІайоаржае гІерташи ба царна керте латтараш.

Пачхахьалкхенга дилалча ду шин лоІаме гІулакх хилар-ца цунах киназ хІакъоастадеьлаче а шиі теоретически лард диалектически материализм йолча марксизма - ленинизма лардa тІа латта коммунистически парти цІенкха машаре хинияц Іалашанца дувзадена хІама доацача дьна идеологеца.

Л. ЕМЦОВА,
Нохч-ГІалгІай АССР юстице министерства консультант.

Америкера коммунар

Украински ССР. ДІахьа а беркате а вахар долаш сег ва американски горняк хиина Джон Пинтер. Бакъда, дуккхача шерашка Донбассе Иван Матвеевич оал цуна. Укх шера 84 шу даьд цун. Бакъда, хІана а дага латт къона волаш кьоначa Советски Россена классови мутІахь а волаш митингашкеи собранешкеи шай новкъостацца цхьана цо хьинаре дакъалоацаш хинна событеш. Бакъда Пинтера вІалла а дицлургдоацаш хІама хилар цу хана цунна эгара хьалхара болхлой-ахархой республика бІаргайовр.

1922 шера Донбассе вера 32 американски горняк, шоай къахьегамца Советий мехка новкъостал де. Джон Рида цІерагІча шахтерски бригада-коммуна «Лидиевка» яхача Донецки шахте кулгалдеш вар Иван Пинтер.

Шоеи коммунараш оалар цар. Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце пхи шу дизарца дувзадейна В. И. Ленинга бригада членаша яхьийтача моарчала телеграмма тІа яздар: «…Дунен тІа эгара хьалхарча болхлой-ахархой пачхахьалкхенна пайда бергболаш гІулакх дела тхоашка кхачарах ирае долаш да тхо, хІаьта оаха дош лу къахьегамца тхоай дерригача низашца из хьаллаца, хІьта, нагахь санна эшаш хуле тІема фронте а дакъа лаца».

Из ший дош Пинтера Ивана кхоачашдаь. 1935 шера Донецки бассейна эгара дакагІа волча шахтера санна цунна еннай Къахьегама Ціеча Байракха орден.

СУРТА ТІА: И. М. Пинтер (юкъе латтар) къоначa шахтерашта юкъе.

Л. САМСОНОВА сурт.
ТАСС Фотохроника.

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

1977 шера 13 маерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаг1а 1976 шера планови заданеш т1ехйол социалистически декхарош кхочушдечa толамаш дахарах машинаш къ... Министерства предприятеш организацеш болхлой, инженерно-технически болхлой, гIуллакхерча наьха йоккхача группана СССР орденаш медалаш еннай, цу даьхье Нохч-ГIалгIай АССР гIолла:

ОКТЯБРЬСКИ РЕВОЛЮЦЕ ОРДЕН

Козырев Алексей Константиновича — Гудермес яхача локомотивни депо машиниста.

КЪАХЬЕГАМА ЦIЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН

Вахидов Вулача — Грозный станце поездаш в1ашаг1ъекхачоа.

Величко Полина Семеновнана — Грозный яхача вагони депо осмотрщика.

Жуков Григорий Иосифовича — Гудермес яхача локомотивни депо мастера.

Умаров Султангирей Абувяровича — Грозненски наькъа дистанце монтера.

Шатеев Владимир Анатольевича — Грозный яхача локомотивни депо слесара.

«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН

Амаева Хава Умахановнана — Грозный станце оператора.

Кравченко Владимир Романовича — Гудермес яхача вагонин депо осмотрщика.

Лосева Глафира Стефановнана — Къилбаседа-Кавказски машинанаькъа № 3 йолча путевой машинин станце монтера.

Михайлюк Анатолий Ивановича — сигнализацех бувзамен Грозненски дистанце электромеханика.

Савенко Мария Яковлевнана — Грозненски наькъа дистанце монтера.

Сорокотько Мария Ивановнано — Гудермесски наькъа дистанце монтера.

Устарханов Абдулана—мухь т1аботтачеш боссабечеш балхий Грозненски механизированни дистанце стропальщика.

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Антоненко Иван Захаровича — Гудермес яхача локомотивни депо машиниста.

Дементьев Леонид Алексеевича — Грозный яхача локомотивни депо машиниста.

Евлоев МурцIалий Салмана — Назрань станце кондуктора.

Шаипов Борзали Умаровича — Гудермес станце поездаш в1ашаг1ъехкачоа.

Щербинин Борис Андреевича — Грозный яхача вагонин депо слесара.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Гладкий Иосиф Константиновича — Грозный станце мухь хьаэцаш д1ателаши волчой.

Захарова Клавдия Акимовнана — граждански сооружений Грозненски дистанце маляра.

Пукальчук Игорь Петровича — Грозненски энергоснабжение участка электромонтера.

Старых Мария Егоровнана— Грозненски машинанаькъа отделене ОРС-в столове повара.

Сулейманов Абуязит Хамидовича — Грозный яхача локомотивни депо машиниста гIоьнчана.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Борискина Ольга Михайловнана — Гудермес станце сигнальщикана.

Бородин Вячеслав Михайловича — Гудермес яхача локомотивни депо слесара.

Добрикова Валентина Прокофьевнана — Катаяма станце стрелочницана.

Клачкова Мария Михайловнана — Гудермес яхача локомотивни депо слесара.

Резанов Владимир Даниловича — Грозный яхача вагонин депо мастера.

Тасаева Анна Абиевнана — Гудермес яхача локомотивни депо маляра.

Хасиханова Забула — Къилбаседа-Кавказски машинанаькъа дорУРСе «Джалка» яхача совхоза болхлочоа.

лечеча совхоза чхьагIар доккхача завода корттерчу винодела.

Гастиева Лайла Можетовнана — «Чеченингушвино» яхача производственно-совхозни объединене «Червленский» чхьагIар доккхача завода болхлочоа.

Котляров Василий Сергеевича — консервни промышленноста Нохч-ГIалгIай производственно-аграрни торгови объединене Грозненски консервни завода погрузчика водителя.

Курбин Илья Ильича — консервни промышленноста Нохч-ГIалгIай производственно-аграрни торгови объединене Грозненски консервни завода машинни оборудованен наладчика.

Лазарева Мария Николаевнана — № 4 йолча Грозненски маьхки завода пекара.

Майчуб Мария Ивановнана— «Чеченингушвино» яхача производственни-совхозни объединене Наурски чхьагIар доккхача завода виноматериалаш кийчъечоа.

Меврузова Мала Абдумуслимовнана — Грозненски макаронни фабрика прессовщицана.

Пирожников Валентин Михайловича — консервни промышленноста Нохч-ГIалгIай производственно - аграрни торгови объединене Ассински консервни завода слесаря-ремонтника.

Семенова Александра Семеновнана — Грозненски пивзавода варщицана.

Юсупова Марижа Байтуевнана — даьтта-хьовлала промышленноста Къилбаседа-Кавказски производственни объединене Грозненски даьтта доккхача завода болхлочоа.

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Земляная Галина Арсентьевнана — «Чеченингушвино» производственно-совхозни объединене «Гребенской» опытни комсаш лелаеча совхоза винпункта болхлочоа.

Климова Любовь Павловнана — Грозненски маьхка комбината пекара.

Мулаева Малкан Исаевнана —Грозненски маьхка комбината варщицана.

Хачукаева Зайнаш — консервни промышленноста Нохч-ГIалгIай производственно - аграрни торгови объединене Грозненски консервни завода болхлочоа.

Четверикова Полина Ивановнана — консервни промышленноста Нохч-ГIалгIай производственно - аграрни торгови объединене Ассински консервни завода фасовщицана.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Аданова Банита — Нохч-ГIалгIай шекара завода болхлой бригадира.

Бедин Михаил Пантелеевича — консервни промышленноста Нохч-ГIалгIай производственно-аграрни торгови объединене Грозненски консервни завода автомобиля водителя.

Исаева Эминайка — консервни промышленноста Нохч-ГIалгIай производственно - аграрни торгови объединене Октябрьски консервни завода болхлочоа.

Конев Виктор Никифоровича — консервни промышленноста Нохч-ГIалгIай производственно-аграрни торгови объединене Ассински консервни завода болхлочоа.

Мусаев Сайд-Хусейна — Гудермесски маьхка завода болхлочоа.

Орлова Таисия Александровнана — консервни промышленноста Нохч-ГIалгIай производственно-аграрни торгови объединене Ассински консервни завода фасовщицана.

Сагиев Каим Абдулвахабовича — Малгобекски маьхка завода слесара.

Стрелко Екатерина Петровнана — Грозненски маьхка комбината бод хьуьчоа.

Умаева Майсана — «Чеченингушвино» яхача производственно - совхозни объединене Калиновски комсаш лелаеча совхоза болхлочоа.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Аслаханова Дашу Хумадовнана — «Чеченингушвино» яхача производственно - совхозни объединене «Знаменский» комсаш лелаеча совхоза чхьагIар доккхача завода виноматериалаш кийчъечоа.

Билялимова Ольга Ильиничнана — № 3 йолча Грозненски маьхка завода пекара.

Кулаев Хасен Межидовича— консервни промышленноста Нохч-ГIалгIай производственно-аграрни торгови объединене Самашкински консервни завода слесаря-ремонтника.

Мачигов Рамзан Шидаевича — консервни промышленноста Нохч-ГIалгIай производственно-аграрни торгови объединене Октябрьски консервни завода машинийн оборудованен наладчика.

Мидаев Ахмед Халидовича— Нохч-ГIалгIай шекара завода болхлой бригадира.

Снегирева Светлана Ивановнана — консервни промышленноста Нохч-ГIалгIай производственно-аграрни торгови объединене «Столичный» яхача фирменни тика-кафетерий кондитера.

Сутягина Валентина Васильевнана — консервни промышленноста Нохч-ГIалгIай производственно-аграрни торгови объединене Грозненски консервни завода болхлочоа.

Хадисова Айзан Дидаевнана — Гудермесски горпищекомбината болхлочоа.

1977 шера 12 маерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаг1а 1976 шера планови заданеш т1ехйол социалистически декхарош кхочушдеча толамаш дахарах автомобильни транспортан наькъаш декхарен предприятеш организацеш болхлой, инженерно-технически болхлой, гIуллакхерча наьха йоккхача группана СССР орденаш медалаш еннай, цу даьхье Нохч-ГIалгIай АССР гIолла:

КЪАХЬЕГАМА ЦIЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН

Хамзаев Леча Джунидовича— «Автоспецоборудование» яхача Грозненски опытно-экспериментальни завода газоэлектросварщика.

«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН

Баигашев Бесте Бингашевича — № 5 йолча Грозненски пассажирски автотранспортни предприяте автомобиля водителя.

Гура Иван Ивановича — № 1737 йолча автоколонна автомобиля водителя, гор. Грозный.

Курсаев Алаудин Гайрбековича — Назрановски автотранспортни предприяте автомобиля водителя.

Москин Юрий Михайловича — № 1436 йолча автоколонна автомобиля водителя, гор. Грозный.

Муренко Борис Петровича — промышленни машинанаькъа транспорта Аргунски предприяте тепловоза машиниста.

Ракитянский Прокофий Серафимовича — № 1672 йолча автоколонна автомобиля водителя, гор. Грозный.

Сапралиев Осман Ахьмада— № 1572 йолча автоколонна автомобиля водителя, гор. Грозный.

Хабибулин Вольфрам Аккреевича — Грозненски автотранспортни предприяте автомобиля водителя.

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Алиханов Магомед Гатагазовича — № 1 йолча Грозненски пассажирски автотранспортни предприяте автомобиля водителя.

Ахметханов Гильван Ахметхановича — Грозненски автокомбината автомобиля водителя.

Дишнишев Эльмурза Ильясовича — Малгобекски автотранспортни предприяте автомобиля водителя.

Мамаев Магомед Абдурахмановича — Грозненски автотранспортни предприяте слесарий бригадира.

Меньшиков Александр Константиновича — «Автоспецоборудование» яхача Грозненски опытно-экспериментальни завода газоэлектросварщика.

Позняков Эдуард Алексеевича — № 1737 йолча автоколонна слесарий бригадира, гор. Грозный.

Хашиев Алаудин Абдулхаликовича — Наурски автотранспортни предприяте автомобиля [illegible]

Шаранкин Виктор Ивановича — № 3 йолча Грозненски пассажирски автотранспортни предприяте автомобиля водителя.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Арсамаков Беталгери Ибрагимовича — № 3 йолча Грозненски пассажирски автотранспортни предприяте колонна начальника.

Пискунов Василий Арсентьевича — Сунженски автотранспортни предприяте автомобиля водителя.

Усатов Владимир Ивановича —«Автоспецоборудование» яхача Грозненски опытно-экспериментальни завода токаря.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Белоусов Виталий Федоровича — № 6 йолча Грозненски пассажирски автотранспортни предприяте автомобиля водителя.

Глазков Владимир Стефановича — № 1 йолча Грозненски пассажирски автотранспортни предприяте автомобиля водителя.

Костоев Парчой Дауда — Сунженски автотранспортни предприяте автомобиля водителя.

Мазаев Хабибулана — № 1436 йолча автоколонна автомобиля водителя, гор. Грозный.

Чусавитин Валерий Павловича — № 2 йолча Грозненски пассажирски автотранспортни предприяте автомобиля водителя.

1977 шера 12 маерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаг1а 1976 шера плани т1ехйол социалистически декхарош кхочушдеча толамаш дахарах СССР хкачан промышленноста Министерства объединене, предприятеш, организацеш болхлой, инженерно-технически болхлой йоккхача группана СССР орденаш медалаш еннай, цу даьхье Нохч-ГIалгIай АССР гIолла:

КЪАХЬЕГАМА ЦIЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН

Вартаньянц Вера Петровнана —консервни промышленноста Нохч-ГIалгIай производственно-аграрни торгови объединене Ассински консервни завода сварщицана.

Дудаев Шахид Ахмиевича — консервни промышленноста Нохч-ГIалгIай производственно-аграрни торгови объединене Самашкински консервни завода аппаратчика.

Кузнецова Ольга Ивановнана — консервни промышленноста Нохч-ГIалгIай производственно-аграрни торгови объединене Грозненски консервни завода цеха начальника.

Ражапов Хасан Ахмедовича — «Чеченингушвино» яхача производственно-совхозни объединене дIа лихе лелача механизированни колонна тракториста.

Усачева Зинаида Матвеевнана — Грозненски вино-коньячни комбината линие оператора.

«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН

Аушев Шахмарзий Гапура — «Чеченингушвино» яхача производственно - совхозни объединене Калиновски комсаш лелаеча совхоза чхьагIар доккхача завода корттерчу винодела.

1977 шера 12 маерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаг1а 1976 шера плани т1ехйол социалистически декхарош кхочушдеча толамаш дахарах СССР транспортни гIишломъяра Министерства организацеш предприятеш болхлой, инженерно-технически болхлой, гIуллакхерча наьха йоккхача группана СССР орденаш медалаш еннай, цу даьхье Нохч-ГIалгIай АССР гIолла:

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Козлов Алексей Кирилловича — «Орджоникидзетрансстрой» треста № 383 йолча гIишлон-монтажни поезда крана машиниста.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Абдулаев Георгий Александровича — «Орджоникидзетрансстрой» треста № 131 йолча гIишлон-монтажни поезда жестянщика.

1977 шера 12 маерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаг1а 1976 шера плани т1ехйол социалистически декхарош кхочушдеча толамаш дахарах СССР аьтачен хкачан промышленноста лаьрхIа машинаши бытовой приборашн сча Министерства объединенеш, предприятеш, организацеш болхлой, инженерно-технически болхлой, гIуллакхерча наьха йоккхача группана СССР орденаш медалаш еннай, цу даьхье Нохч-ГIалгIай АССР гIолла:

КЪАХЬЕГАМА ЦIЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН

Кутаева Азмана — хкачан промышленноста машинашъечан Аргунски завода токаря.

«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН

Гайтарое Руслан Магомедовича — хкачан промышленноста машинашъечан Аргунски завода директора.

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Тасуев Ахмед Хасматовеловича — хкачан промышленноста машинашъечан Аргунски завода [illegible]

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Вагапов Шамхан Сулеймановича — хкачан промышленноста машинашъечан Аргунски завода механосборочни балхий слесаря.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Поздеев Виктор Николаевича —хкачан промышленноста машинашъечан Аргунски завода слесаря-инструментальщика.

1977 шера 13 маерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаг1а 1976 шера плани т1ехйол социалистически декхарош кхочушдеча толамаш дахарах овчачхьалкхен торговлен общественни кхачани объединенеш, предприятеш, организацеш болхлой, гIуллакхерча наьха йоккхача группана СССР орденаш медалаш еннай, цу даьхье Нохч-ГIалгIай АССР гIолла:

КЪАХЬЕГАМА ЦIЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН

Захарова Надежда Ивановнана — Грозненски столовей треста № 23 йолча столове повара.

«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН

Беков Мурад Идрисовича — Грозненски «Гастроном» торга № 9 йолча тика заведующена.

Харитоненко Любовь Григорьевнана—Грозненски горпищеторга № 12 йолча тика заведующена.

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Гериханова Нурбика Женаралиевнана — Нохч-ГIалгIай АССР торговле министерства гIишлон-монтажни управлене штукатура-маляра.

Григорьев Евгений Андреевича — Нохч-ГIалгIай АССР торговле министерства автобазхами автомобиля водителя.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Абазова Таус Шихоевнана— Грозненски горпромторга № 55 йолча тика йоккхаг1а йолча продавщицана.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Афанасьева Валентина Павловнана — Грозненски столовей треста № 10 йолча столове повара.

Гелагаева Муша Тайсумовнана — Грозненски столовей треста № 32 йолча столове повара.

Доазол дехьара

Халкъа Польше ук1 ике шера хьалхьеча йоккхаг1ъярех г1ишло я Белхатувски доагора-энергетически комплекс. Из болх бе йоаллургья 1980 шера.

Из ник бола экскаватор (сурта т1а) болх беш хургья гучахьа к1ор болккхача моттигашка.

ЦАФ—ТАСС сурт.

РЕСПУБЛИКА МАЛХБОАЛЕХЬАРА КОАНАIАРАШ

Нагахьа санна карта т1а хьежача, Чхончжин яха город Корейски Халкъа-Демократически Республика столицана сел гаьна ца аьлла а яц. Цхьабакъда цига кхача-м дац атта — доамаш да цу городашта юкъе, цудухьа посах ханалья д1ахкачац Чхончжине. Кест-кеста юхасец из йоккха йоашача станцешка, доамашка гIолла т1ехъюал, шерача лоамашта юкъе гIолла аьхача туннелашка гIолла йоаь. Бе-бе бесаш дола к1ур урагIа а ухаш листта ягIача турбаех б1арг хает хьашиий этара хьалха. Дукха я укхаза промышленни предприятеш, цу даьхье СССР-а технически новкъостална реконструкци яь, шолха этара йоккхагIа йола Ким Чака ц1ерагIа металлургически завод а.

Чхончжин — республика малхбоалехьара форда коанаIарш, шера кхо миллион тонна мухь боссабеш т1аботташ йола халкъа Кореера этара йоккхагIа порт. Совгха лулен 38 меттиг байрахкаш т1а а агIош цига дахьа хинад куькла кемаш, цу даьхье Советски Союзера а. Вай кемаш Чхончжине кхухь хромови руда, марганец, х1аьта юха хьанкухь магнезитови клинкер, чон, талька, Iамал.

Порта исторех хьакъехьа ТАСС корреспондента дийцар директора заместителa Ким Бен Тэжа. Цхьан хана чхьаьрий доахарий поселок хинай укхаза. Цига бахача лаха лувцаш хинад чкъаьрий: скумбри, креветок, осьминог. Б1аьшере йолвенача ютхье д1а а даьха Корехь колони яьй японцаша, ку сатийнача форда йистах порт е дегаделад царна, посолках Маньчжуререн Кореерен даьнка рузкъа метрополе д1ахухьийташ йола перевалочни пункт а яь.

1945 шера Кореера хир хьалал японски колониализма. Китаера Квантунски эскар т1алакдача советски б1ухо Корея форда Малбоалехьарча йистаца т1ема-форда десант Iоховый лочкъаваь руанкъа Японе д1ачуяза нахкьаш тадар духьа. Лара т1ом болабеннаб Чхончжине. Цига бахача лаха бешибенабаш яз. Цига боабаь советски турпалаш беш ца белийта монумент ерIай сороке.

Маьрша къахьегаш даьнкха миссех шу мера юкъе ца доалаш юха а керда йоккхий сагатоеш гIаттар моха. Американо-къулбехьенкорейски агрессорашта дуьхьала хортамукъалел т1ом лоаттабеча хана порт йохаяьяр. Наьха санна зе даьдар причалашта, волнорезашта, портерча оборудованена.

ТIаьIертта нке шера къахьега дийзар кхыча ненхий кемаш чудоаг1аргдолаш из тоаяра. Цу хана дезь д1азахача шерашка порт шер а ч1оагI а еннай, 30 эзар тоннага кхаччалца мухь т1абола кемаш хьачуэза низ болаш а из х1анз. 50 кран оттадай порте. Мухь т1аботташ боссабеш дечи балхех 95 процент гарггга механизированна да.

Ким Бен Тэжа нанта дувц порте хьалхалаттача нахах а. Царех ваь — бригадир Пак Тхэ Чун, производства дика организатор, квалифицированни специалист ва, Чхончжински форда транспорта техникум йистехьаккхай ю. х1анз сийрийкарча политехнически институтa шолгIача курсе дешаш ва. Балхий плаш дукха т1еххоачашъю Пак Тхэ Чуна бригадо.

Порта хьхан причале лаьтта-ча Грецерча, Японерча, Китаерча, ФРГ-ерча, Панамерча, кхыча неххашкарча кемашта юкъе тхоин б1аргадаьра Iаьржача форда т1арча варахолства «Комбриг Матвеев» яха бекъе мухь кхухьа советски кема. Магнезитови клинкер ц1ай дечал из Чхончжине. Ч1оаг1а Iымерза дувц Ким Бен Тхэка советски морякех. «Варт тайна бу оаха царца болх», — йоах цо.

Керда причалаш хьалъеш латт порте. Дукха ха ялалехьа шера цига гIолла чакхбуаргба 10 миллион тоннага кхаччалца мухь.

В. НАДАШКЕВИЧ, ТАСС корреспондент.

Пхеньян.

ИСПАНСКИ ЧЕРНОСОТЕНЦАШ

Дукха ха йоацаш Къамак болам яхе фашистски парти д1айаккхеш коммунистически парти гучахьа хьоттаеш аьна А. Суареса правительства хьача решене дорхбир реакционераш, а Испане царех оалаш ма-дарра, «бункерера наь». Ц1ий Iоухийташ доанаш в1ашна а даш, правительствана духьала дукха манифестацеш йир фракистаща Бильбао, Вильяверда, Барселоне.

Испански черносотенций духьаме гIуллакхаш сихдаларца дуьздения тахан хаттар ду Испане: маллаб уж, д1еяза ха юхаяр, «коммунизмах духьала керда крестови поход йолаяр» доглохеш бола уж нах? Мехка бахача нахах 2,5 процент ба йоах цхьабараша, Испане политически реформа в хьаштлий аьшна даьча хаттара совцка декабре аьча референдума даккъа лаьдарех «даш» аьша жоп делнарш бокъонца ужжамиссел хинна хилар теркал а даь «Дукхал а дукхаг1а, 10 процентагара 15 процентага кхаччалиь бер», — йоах испански премьера гаргга латтача деятелаша.

Малаш ба уж к1аьта, уж испански черносотенцаш?

Фашистски лостамерча террористически организацеш хьала ц1аьхача списка т1а этара хьалха латт хиначи фаланги б1ухой ассоциацей Къаман конфедераци. Франкистски экс-министр Хосе Антонио Хирон керте латта из конференци. «Арриба» яхача мадридски газето ма-ядарра, испански «ультрай» эттара «массови» организаци а хинна д1аотта езаш я. Фаланга «хьалха хинна б1ухой», кхыча меххий агентстваша деча хоамег1а, ах миллион сатал дукхаг1а ба.

Шай гIуллакхаш, дагадохкараг1а аьнча, гучахьа делалеши правительствачен коралевства Советерчея аьтта тхьамо-официально хьаллоапаши йолча цу конференцел совнаг1а, цхьа а аьттехьара организацеш дукха я.

Мадрилерча Нуньеса да Бальбао яхача улица т1а, Эль Ретиро яхача парка доаллаха, боккьал башхача особняка чу я «Фуэрса нуэва» (Керда низ) яхача ультрафашистски организаце штаб-квартира.

— Тха организацеца 60 эзар активист вар. Цхьабакъда уж шоаза дукхаг1а хинаб компартегучахьа лела мукъе йитачен улицашка д1е байракхаш гучаювла яьначен хана дело,—йоах «Кердача низа» кулгалхоех цхьанна Хосе де лос Эрас Уртадос.

МалагIа ба «Фуэрса нуэва» политически нахь, фуд бухсоцачачча кхьачача из лерх1ар? Организацена херте латтача, «испански фюрерa» дакъа шайга кхачарга доглоахача Блас Пиньяра дувц:

— Тха идеалаш — уж 1936 шера 18 июлера ядеалаш я (Республиканa духьала франкистски мятеж хьоаь ди).

Д1ало я:

— Натахьа санна вена воалача каудильо керттера законаш кхочушдайта х1ензарча правительствана ца шога, вa дерсая «Кердача низо».

Цу хьавраьнача фашиста герзашцарча отрядаша ч1оаг1а могабу маьрша демонстрацеш къахаг1ча тайпара йохеш бола полицейскеш. ш1огIарч детт: «цхьаккхе тайпе амнести, цхьаккха тайпа гешт хила йиш яц, шевер хьаьола веза?»

1972 шу доладеннича шалье Мадрилера дукха ц1еноц сийрдалаьха деттар ерш массел д1аьха кхо алап: МНР. Тоххьам баьчух т1ехьаг1а гучаделар, цу алапий маIено «уловар «Милитантес насьональ революсьонариос» (Къаман-революционни къовсамхой») яхе ахвоени террористически организаци хиникарга. «Милитантиса» гIуллакхий списоко — иттаза патриоташ боабаьча, банкаш кхьхаьча, кегар уттаабача «къовсамхоь» зуламера гIулакхаш къаьита хьаьнохеш дола документ.

Эттара аьттехьарча лостама организацешта юкъе хьаьстта аьхаза хиларца белгалйоал «Герриляс де Кристо Рей» («Христово воинство») яха группировка. Американски куклукс-клановций балахоний хьасапера дувхар шоашта херчача цу «партизанашта» керте латтача Санчес Ковиса хет, Испанена т1а мел бесса бала даьна гIулакх даьча дукккачар юкъарчал домешаш дола шоай декхар кхоачеш ца дарах, — керттера «Франко васкетаьа» яхы цхьаккха духьале йоапаш кхочашдергдолаш ваха кхетен лулта кхоачаш ца дар балаьшн долаш ба аьнна. Ковиса т1ехьарча нах бобарий гIуллакхаш — доахадь иттаза кинотеатраш хромаши, хала човаш яь б1аьш, боабаь иттаза нах, йохаь выставкаш, удабеш иттаза боккхий прогрессивни общественни деятелаш...

Лакхе белгалъяьхача организацешъ совг1а, мехка чакхбоахача социально-политически реформашта ч1оаг1а хьинар аьдаь духьале еш иттаза цхьы тайпа, бакъда, кагаг1а йола, ультрафашистски группаш а я. Хьоахе йоаг1а, белгала аьнча, Гитлеран Муссолинен идеяша дог урауттаду шай хьаш гучахьа хьанхайкадеш йола «национал-социалистически партия». Цар реальни низ укх тайпара ба: военизированни организацеш, «бункеро» гадахарн дакъе лацар, т1еми гIуллакхашта вагара керте лаьттарех цхьан лаькъе оагIув лоацца хилар. «Ультрай» шоай санна уйла йраш ба королевства консервативни Совете а, граждански гвардеи политически полицеи. Кхетадеш да цаI: эттаре аьттехьара бараш низаш т1алоаттаде боле лургба бокъонца шоай политикаш долча шине деча парламентски хоржамашта новкъарле яр духьа, аьнна хьанкхайкадаь Испане премьер-министра шийна гонахьарча г1оаера гаргга латтача сего.

Луис СЕРРАНО. (ТАСС).

[illegible]

ОКЕАНЕРА ГIАЙРЕНАШ

Самолетаца Фиджи яхача архипелага хьат1аххоачаш сол дукха гIайренаш втоллашк хилaро цецвоахх. Уж ерригаш а 350 я. Царех эггара йоккхаг1ъяраш я Вити-Леву, Вануа-Леву. Цар д1алоац ерригача архипелага ворх1 даькъах ялх даькъе цига бахача 500 эзар сагах 75 процент. Тайжача океана къулбехьен-малхбузехьа оаг1орахьа гIайрех т1а уллача цу ерригача пачхьалкхено д1алоац 18,2 эзар квадратни километр, из хул ах Швейцарега кхоачаш йола территори.

Дукха ха яьккхай Фиджи бахача наха гонахьарча дуненца цхьаккха бувзам боацаш. Архипелаг хьайийллар XVII б1аьшере вокъехьачча форде т1а лелача голландца Тасмана. 1874 шера Фиджи Англе колони хул. В1аь шу кхы даьча мара — 1970 шера — кортамукъале яккхалар гIайренаша.

Цига бахача нахах дукхаг1бараш юрта боахаме къахьегаш ба. Фиджи ц1и хезай з1амигача пальмоин хьунашца. Кокосови пальмаша шаьрача лаьттай доккха дакъа д1алоац. Пальмаша луш йола доврх1аме продукт — копра. Цунах аз кхею беррагача доакъашхоша цхьана болх беш йолча фиджийски общинеш — моттангалиплантацешка. Юхедиса дакъа кхеду австралийски компаней доалахье йолча йоккхийча плантацешка.

Бакъда фиджийски экономика керттердир — шекар хьадар. Х1ама д1аювча деррига лаьттай кхоалагIдола дакъа д1алоац шекара овлаш кледеча плантацеша. Деррига а шекара хьакъехья мел дар «Колониал шугэр рифайнинг компани» яхача австралийски компанеца дувзадена да. 80 процент фермераша цу компанега лаьтта арене а кийеш хьувкъам д1аболй шунга. Х1аьта бешла махи шекарах боакха экспортни маха цхьатара бац — цу гIуллакхо яккха пайда лу австралийски монополена.

Цхьаькха цхьа лоарх1аме юртбоахама культура — бананаш. Бананеш кхеераш цу кхагIча даькъе з1амигa фермаш шоай доалахьа йола фермераш ба. Бакъда, бананаш духен рынка т1а д1айохнаш шай халонаш хилар бахьан доллаш к1езигаг1а кхею.

Б1аьшеренаш д1аихад хиш долча шаьрача лаьтташ т1а х1амиш д1аюю. Дика хьувкъаьнаш лу лаьтташ да укхаза. Бакъда, т1ехьарча хана цу тайпара лаьтташ тоъаш дац. Цу т1а, массахана делхача дог1ашен д1Iашен доккхий зенаш ду хьувкъама.

Х1анз фиджийски лаьтта ледераш Вити-Леву Вануа-Леву гIайреный централни районашка дег1ерда шоай хьал тоадалар хоглоахаш ба. Сага кулг тохавза дада цигара доккхий лаьтташ баьшех диза да. Вулканически боахьаши лакха лоамаши латт баьццарча тропически хьун йисте. Уж районаш х1ама д1ае пайдана хилийтар — 1976—1980 шерашка оттайача плана керттерча декхарех цаI да. Керда лаьттеш карадерзадарох юрта боахам Iобиллароп наха бола бала а юртбоахама хьувкъам тошам болаши дукхаг1еш хиний а торо ялар доглоахаш да мехка Iаьдалаш.

ГIайренаш т1а аграрни реформа е кийчлуш ба. Цо, цхьадале, лаьттан участкаш арендe ялара ханаш й1аххье лерх1. Цуша фермера теркаш кхы а дукхаг1а т1аботтийта гIерт уж лаьттана.

Керда лаьттош карадерзадеш массанахьа электрификаци е лерх1. Вити-Леву яхача гIайрен т1а хургья водохранилищаш, дамбаш, гидроэлектростанцеш. Iодоахаш латт керда наькъаш, д1аехкана хала долча районашка йоккха йоаца, дукхаг1ча даькъе туристски самолеташ Iоховргйолаш моттигаш кийчъю. Доазол дехьара валюта хьат1адоаг1е лоарх1аме х1ама хинна д1аэттай туризм. Х1ара шера Фиджи хул 800 эзар турист. Цар безам ба гIайрений хоза Iалам, фиджийский шай тайпара йола искусство б1аргагa.

Фиджи — кьона пачхьалкха я. Цун дукха я кхоачашде еза чура проблемаш. Х1аьта х1анз мохк шай лоIамаг1а ле г1абара наькъа т1а баьннаб.

Ю. ДАВЫДОВ. (АПН).

Iалам практикан

АРМЕНЕРА ЛОХА ГАЬНАШ ЙОЛА БЕШАМАШ

Армене дIадолалаьа йоккхачу майдана тIе дина хьуькъан дуьл йола лоха соьмий гаьнаш дIайоьгIуш.

Фу лургда цо хьалхе бахана? Цу хьакъехьа дийцар АПН корреспондентана къамел дича Армянски ССР юрта бахама Министерствон управлене начальника Хачатрян Альфреда.

Укх тIехьарча хана тхо лехаш да комсашн сомашн лелабар, дIадодар кIезигагIа а долаш республика юртбоахама керттера доакъош дегIадоалазера цаькъаш. Соьмий бешамашн тIайоллаш 36 эзар гектар а тха. Бакъда, царех цхьайола майдаш зIамига я. Из бахьан долаш хала да техникагIа бизза пайда эца. Цудухьа бах бар деррига эзар гектар лаьтта чу а лоацаш Аштаракски районз шин боахаме кераякови гаьнаш дукхьашта дIайоагIа соцам.

— Къача соьмй бешамел сешна тойламагIа а зIамига гаьнаш йола бешамаш?

— Эттара хьалха цар хьуькъам лактагIа хиларца. Нагахьа санна хьалхарча тайпарча беша хIара гектара тIара 35 — 40 центнер сом боаккхаш хиннабале, кердача беша хIара гектара из лу 150 — 200 центнер, хIаьта дикагIа долча лаьтташ тIарчар 300—400 центнер а. Цул соагIа, из тхона боккхача лоархIаме а да, юкъера дIадоал бешамаш нийлхъялар. Из бакъдара ши цифра йоаладергья ва. Нагахьа санна хьалхарча беший хIара гектара тIа 200 га мера дIа ца йогIаш хиннача, лоха гаьнаш дIайогIа йиш я 1000 — 1600.

Керда система дикагIа хилар дулаадейна да техникех дикагIа пайда эца йиш хиларца а. Лохача соьмий гаьний бешамаш хьалхсе йиш я пальметтни оалача методах, беш болча балха 80 процента механизаци юкъе а йоалаеш.

Карликови гаьнаша сом лу дикьлагIча шера — кхьчарел шоазза хьалхагIа. Цу дерригенна тешал ду экономически пайда алсамбаргдалара. Лохача гаьнаш 20-ча бешарж чувиача соьмий центнера мах 2 — 3-зза дерегIа хургба кхьчча бешамашкара гулбечул.

— Фу перспектива йолаш да карликови бешамаш дегIаехар?

— Аштаракски районз шин совхоза укх шера бIаьстан юкъе хьакхьчар дIайогIа гаьнилгаш. Цу совхоза хIара шера 20 — 25 эзар тонн сом лургболча база лорда тIа вIашагIйоала дерхI йоккха комплекс. Цунна чуйоагIаш хургья 5 эзар тонн сом чулоаттабергболa хранилище, сом чаьхбоахя цехаш, 2 миллион яьшка хьае торо хургйола тарин мастерской.

Карликови бешамаш дIайогIаргья республике кхы а кхаь районе. ХIара шера 50 — 60 эзар тонн сом лургбола бешамаш 3 эзар гектарага дIакхоачаергья оаха. Цо торо хулийтаргья укх карарча пятилетка тIехьарча шера лакхара дикал йолча сомаца беррига наьха хьашташ кхоачаш де.

ЗIамига дегI долча, лохача соьмий гаьний бешамаш дукхагIа хилар дувваденна да кхьча гIулакхашца. Масала, дIайогIа гаьнаш ший хаиназа тIаозарца. ХIанз укх сахьте уж сантараш тхона лоатта ду Югославерен Венгререя. Кастта уж хьалхедеш хургья тха тхоий плодопитомник.

Дика чакхдувлаш да хьуокъам сакха хилийтаре геттара боккха лоархIам бола бешамашта хий дехкара балхаш. Специалисташа юкъе йоаланьй къайла хий диллара керда система. Из система дикагIа а хий кIезигагIа довш хиларцен из массанахьа цхьатарра дIакхачийтарцен, лаьттана эрозий цахилийтарцен (лаьттан тIоа ца чоашабалийтар, тух тIа ца дуьлийтар).

Аштаракски районз бешамашка-ше дика хилар хьахьекха хий дехкара из система шерра юкъейоалаергья Армене кхьча моттигашка а.

Валерий ЗАХАРЯН,
АПН корреспондент.

Хьехархочун уйлаш

СОМАГА ХЬЕЖЖА МАХ БУ ГАЬНА

ХАЛКЪА образовани системе аз болх бу 40 шу да, царех завучи школа директор волаш — 30 шу гаргга.

Советски школа йоаз сона, из хьайийллача дийнахьа денз хIана йоазза аьнна: юкхьанна дешарна, тIаккха хьехархо, директор хинна хиларак. Са нахаре дика мел хинне а долаш мел вола, а хIана цуйгара хьайнцал аз цунна дIаденнал. Боарам боазииш са гаргара а эза в я ва.

Школа — вай хадданза са йола йоакхо, дикахетар, кастаста ца дувла ватташ, тIаккха — маьрша гI-дх! — хIанз а къоастализза йиса дуькхе проблемаш. Иштта хIама а школа сога дилйача.

ХIанз укх сай заметка тIа сийна хетада цхьан хIаманна шуда дегадале Беллеш бе са тоьал дуьккхача яхуш боагIараш деша кхоечам ийллаа бедам хIана бац?

ХIанз, массанега а итт шера дешийта деачча хьалашка, дешара безам тIагIоргболаш бераш хьалкхедаз къаьстта маIан долаш да. Массанега а юкъера образовани яьккхийтара маIан фуд аьнча, из да, хьалхарча классе деша даха деррига бераш итт шу дешиначул тIехьагIа юкъера образовани яьккха документ бе доаллаш хила дезилга. Дуйне тIарча цхьанна а мехка цхьанна а школе а дIавиха а, е карарча а хиоашка шийна хьаьхашка оттадаьаш селлара дикка декхар.

ХIана, арIгIанаоа дешара шу чакхдаьнинча хана, дешар хьехарех кхетам балорен сагота гIа йолча проблемаш хьакъехьа ца дийцача даргдан аьнна хет сона. ДукхагIа йолча хана тIерча белгалонашка хьежжа мах бу школаш. 4 а 5 а йолеш дешаш мел бераш да (знацей дикала процент оалаш 90). ШоллагIча шера хубисоаш меллаб. дисциплина моттаб, дешархой боигало болх моттаб буд. зIабазине дешархой меллаб. п. кх. дI. Цу деррига хьоьхамашта тха школа, кхьча школашна нийсйича, ва йоацаш. кхьметтел дика хет.

Хьа а нийна, масала, тоахкм бергба вай цхьан хьоахама — знаней дикала процента. Из тха ерригроссийски боараме ба —80 процент, Сунженски районе вокх школашкарча лакхагIа. ТIаккха кхы сал корзагIвала зIама дац аьнна хетаду.

ХIаьта а, корзагIвала дIама долаш хиннед. Знаней дикала процент во па хилар доххера классаш бахьан долаш да. Лакхера бераш тIаккха? Лакхерча классашка вIаштIехьдоацаш да гIулакх. Хьацаргья вай, масала, алхха йисларгIа классаш. Цкъ я уж тха, дешаш 60 саг а волаш. Цу классашка 4 а 5 а йолаш дешаш 22 процент мара бац. Цу классашка дукхагIа а деша хьа ца боагIаш дIаахийта урокаш, массанхьарчул а дукхагIа а двойкаш. Дисциплина эггара дукхагIа цу классашка телхаш.

Со кист-киста хул цу классашка, цигара дешархой сона дика бовз. Уж ба оаза, дика тоабенна кагий нахи мехкарий. Уж беррига в геттара бе-бе ба поитескала. тIерча бирзьвана меттел. дешарнярча гIулакха а. Цхьабараш факультативни занятешка ух, школани библиотека читалке багIа дукхха хе йоаккхаш, вожаш улица тIа ха дIайохийташ лел, цхьанна хIамве боле а бошаш урокаш, нагахьа санна Iомайоа а, Iомаяц кхоэза тIехьайийтана дизаллагIа мара, хIаьта уж а Iомаяц Iомаяьй ала бахьана мара.

Фуд хиннар? ИйслагIча классашка деша багIача дукхачар знанешара безам геттара байна дIа хIана баьннаб? Дай-ноаной хьав мег цу гIулакха бехке? Нагахьа санна бале, сендуха да из?

Укх тIехьарча хана ийслагIча классашкарча дешархой дукха дай-ноаной хьийха школе боалабаь хиннаб. Царца къамаьл даьчул тIехьагIа хайра, уж беррига а шоай бераша дика дешар довл боага. Даьшта-ноаноашта лов — бераш лац. ХIана? Сона хетачох, из да шоай берий безам знанешта тIабахийта дешанноаноашта ца ховлга, хкетам балара Iилмага дукхача дайноаной хьаькъал дIа ца кхоачилга, хIаьта вайх сага царна из Iилма хьехаш, цунна цIенхаштта уйла тIайохийташ дайноаной шоаш а бац.

ХIаьта сага нравствени оамал дезала юкъе хьахила йолалу. Дьгарен наьнагарен,

боккхагIболча йижарзшкарех вежарзшкарех хов бера гIоназьарча дукхенах, къамардархча юкъмоттигах дола хIамаш. Дал цIентахкъета детсадан школан дьу ца ше Iомадаралаш цамаIйоли, эмоцианальни культура. Вай цкъа бера вахар хьалоладеннача хьалхарча шерашке а денз воспитателашк хьехархойн даьшта-ноаношта лалла дIаотте а, дезала юкъера хьанйнача нравственно-эстетически оамалаша дIахо мел болача хана а халдалза шоай воздействи ергья беза.

Сага духовни гIулакхаш вIаштIехьдаларен тоададарен гIулакха юкъе дезало лоаца дакъа мел бах, вергвоалаш лоархIаме да. ДегIаенача социализма общество кхуваш воагIаш ноахала коммунистически хкетам балара гIулакха эттаре доаккхагIдола дакъа лоархIаш бе дезал. КIоарга хьасап долаши уйла йолаш, моральни хкетам чIоагIбенна вола саг общественна цхьан хьалкхевар — из да советски дезала веттера декхар. Цу гIулакха боарам боашшаш боккхий тороаш йолаш ба ца. Хьаланза бевдоша гIулакх доагIаш, кIоаргача уйлашца, вIаццн юкъерча тешалга гIолла царца буваабенна ба дай-ноаной, цаона аттагIа да бера чоалкачача психологически уйлашка кхача. Цхьабакъье из те ца хоаш бола дай-ноаной геттара дукха ба. Цигача юкъмоттигера хаттараш отт. Педагогически знанешта пропаганда оча халкъе университетий болх вIаштIехьбаккхара гIулакх школаша, партийни профсоюзни организацешна цIенхаштта шоай бе долла деза ха тIатIактаьча йоапал-теш? Бераш дика кхедеш кхетам балара балха юкъе, дай-ноаной комитетий балха юкъе хьанкъе закия лоацаш болча даьшта-ноаношта поощрени ертйола гIулакхаш колхозий, совхозий, промышленни предприятий кулгалхоша, партийни профсоюзни органаша лаха деза ца тIатIактаьча йоапал-теш? Школаша деаланн тIо деча комиссий болх предприятий партийни комитеташа боккъонца вIаштIехьбаькха беза ха хьатIактаьча йоапал-теш?

Даьшта-ноаношта дика ха деза, шоаш уйла, миштта хьалхкедергва. КПСС Программа тIа хьалхайкхий сага социальни идеал — хи за духовни кIоарга моральни дика уйлаш, физически уйхаIмала шийна чухь геттара дика цхьаьна тарьеш вола керда саг.

Цхьабакъда укхаза гIулакх даьх-хоавоех тийна хиина Iаа Кхуваш боагIа дукха бераш деша ца ловш хилаох, мекъбенна кагирхой хилара бехке школа а я.

Нагахьа санна воаш йоаккхача хача СибарегIвоа долха кхьш къилбаседера къулбе-малхбузехьа дIалостадо вай кхийнадалар аьнна — цу-м кхы гел маьта хIама а лац. из бахьан долаш вай саго бехке деградь цхьабакъда, нагахьа санна кагирхой вай ва хьалкхебой, цуна гентаергдаш вайна истере, из бахьан долаш лира бехк бергба вайна.

...№ 1 йолча Карабулакски юкъерча школе 50 совгIа хьехархо ца (эзар совгIача дешархоча хьех цар), бераш а хIана бац аьнна балаш миш йола педагогически образовани йолаш ба. Барт тайна, хьинар ца кхоаш, дукха берх бу хьехархой коллективе.

ТIехдаьккха хургдар, нагахьа санна беррига хьехархой педагогически къахьегама говзанчаш ба аьлче. Волаш бе боккхий говзанчаш, болаш ба шоай гIулакх тешшамен цIенен кхоачашдеш бола нах. Цхьабакъда царех а вокхарех а довллаш юкъара цхьа гIулакх да: балхах дог лаз цар. шоаш кхара доагIар дизза дIадех. Деррига бераш дика хьалкхеде а царна дика хьеза а гIерт уж.

Цхьабакъда гIалат лоацаш чакхдалаш гIулакх. Иштта нийсденнад из ийслагIча классашкарча цхьабарашца. Хьехархой - предметникий классаш кулгалхойй укх шера а хьалхагIа а вIаштIехьдаьннадац уж шоашта тIехьабаха, вIаштIехьдаьннадац дешара заьлтеш пар безам тIабахийта. Из кагийча наха доккха зе да. Башха-хоза дуне юкъера гIолла дIадоадаш латт. ТIаккха, фуд шига хиннар? Цхьаболча дешархой хьаькъала хьинар къамста хьагуча хIана дуьл, хIаьта вокхаф хIана дуьлаш?

Диззича бахьанца дала йиш йолаш да: хIама хиша дола хьаьит дикка доаххача даькъе кхетам балара нийна да. Керттерча даькъе из хьахул дезало, школа, бера гонахьарча нах хаиннарчар, боккхагIчар аьттан оа хиларах. Бера гонахьара «климат», воспитателей, воздействи яр дукъа ий чакхдоала гIулакхаш — дукъал уж хIамаш да хIама за гIертара хьаит дегIадоаладара кертгердар.

Бакъдар аьча, шоашта чудассача хьекъалга диллача бераш деррагаш вахьатарра ца, бе-бе ба цар бакъхьара дар дIавоара кхетам. ХIаьта а, дукхача шерашка Iоаьча педагогически практике хьахьокхачох цу гIулакха керттера, тоадамболаш йола фактор — кхетам балар.

ХIаьта, нагахьа санна беррига кхуваш боагIараша гIадбаха дешаргдола гIулакх де вай вIаштIехь дьыналеде, тIаккха из да царца беш бола кхетама болх вIаштIехьбоаккхача, къаьстта а хIаранеца цы-шийна болх беча хана вай гIалатащ дах хилар.

ТIаккха, де хезар фуд? Боккха, массе тайпара кхетама болх бу школе. Тематически сейренаш утренникаш, диспуташ а читательски конференцеш а, цIи хезача нахаца къамаьлаш вIашагIкхетараш, кружокашкара занятеш а классни сахьаташ а — массагIа а уж хьехархоша кхетам балора беча балха юкъейоагIа фоамаш. Тар ма-лу дукхагIа мероприятеш чакхьяха а гIерташ — ерригаш а миаш, лоархIаме, пайдана ма-йий уж — оаха цкъаза уйла яц керттерчуд — даьрхIар цар кхоачалой, дешархой хьаькъалашкей дегашкей лар юхецсий хьажац тхо.

Педагогически къахьегама хилча кеттеддар — бера дег чу долха цакъаш лаха хар, велархо воазар, кхетавар, цу йоакхо йеи цунах доахка сага гIулакхаш лархIа хара. Хала дий из? Iадальмате хала да. ХIаьта а из ца хоаш хилча дьехархочунта болх бувурбац.

Кхуваш доагIарех доакха дика гIулакхаш хьалахе хьаза, уж дика гIулакхаш пугга шийга а коллективага а дIахьохьанза даргдац. Кхуваш боагIараша безаме. Iьмерза хила, царех теша деза, сагодлеш, вгIахьухаш хила мегаргдац, массала а дагакхаба деза кхетам дуга — творчество хилар. Ше-шегIа вагаух Сент-Экзюпере дешаш: «Дунен тIа геттара дукха ба сомабоалара цхьаьне а ноакъостал дезаш бола нах».

Сай къамаьл чакхдоалаш са безам ба кхуваш боагIараш хьаькъал эла ца ловш хилара цхьаьна бахьан белгалдаккха а. Кхуваш боагIараша шоаш шоашта кхетам дургболаш Iомабара гIулакх во делалу вай хIана а. Фу ахкага за ше шийна кхетам балар?

Ше-шийна кхетам балар — уж ца саго шийх йоаккха дика оамалаш чIоагIъярен эргайоахаш товрарш, во оамалаш дIаяхара тIаэсоэдаь хададяйн сакхетамен деладу гIулакхаш. Ше шийна кхетам дуга советски педагогико коммунистически кхетам баларен сага духовно дегIаоволавара ерригача процессен бIарчча дакъа а цу хIамеех хьахинар а морг доал.

Вай общество дегIаухача хIанзарча хан-юкъагIа шоаш шоашта кхетам луш ца хилча, бизааче марха духовни нахаз хила йиш яц дешархой Шоаш шоашта кхетам дургболаш катий нахи мехкарийн Iомабар — из эгара йоаккхагIйола педагогически говзал я.

Лакхерча классера вар ше алхха образовании кхетам балорав объект хила йиш а яц мегаит а яц. Из юкъеоза веза ший Дай-мехко кхуваш доазвIаяа ноахала эша йоакхонна. Из лоаиаш Iомаe эза цунна школаш дезалой, хIаьта Iомаьяьа тIехьагIа из лархIен цунчам бан беза. ТIаккха кхуваш боагIарашца дулаьча дукхачча хаьалетарет цхьадараш, шийн йоацаш, саьна даргдар.

Вай укх статья тIа гIоттадаьча дешах берий дешаташоаноашта, хьехархошта, школайни предприятейни кулгалхошта хетар газета оагIош тIа дувилча довра сона.

М. ФРОЛОВ,
РСФСР школа заслуженни хьехархо.

ДАЬХЕН КЪОНА ПАТРИОТАШ КХЕБУ

...Нийсача мутIарех дIаэйтта латт юнармейций отрядаш. Цхьаннена тIехьа шоллагIвар а долаш отрядий командираша лоаша рапоот лу шо - шоай отрядаш тIеххьара линейка чакхьяккхара кийча я, яхаш.

БIаьш долча бераштa цар вахаре йиалурейоаца мишташ яр уж. ХIаьта уж тIакхачале хьалха пхе дийнахьа Шаьлана гонахьа уллача тьун йистошка пхе дийнахьа «Зарница» Деррасоюзни тIема-спортивни ловзара воахIалагIа республиканскии финал чакхйоаккхаш хилар уж. Пхе дийнахьа лаьттача яхьашка хьалхе къовсаш хилар республика толамагIйола юнармейций отрядаш.

— Хьамсара бераш, — аьлар яьхаш дIайоалатуш къамаьл даьча республиканскои «Зарница» командующе волча отставкерча инарал-майоро М. П. Попкова. — Оаш дика хьагайтир шоаш вай сийлахь-йоаккхача Даьхен мутIахьа патриоташ долаш хьалкхуеш доагIилга. Со тешаш ва укх яхьашка оаш шоашкара низ, дональ, хьинар гойтаргхиларах.

Гаьнна а дIахозаргйолаш эка йоалаь фанфараш. Иштта торжествени хьалашка дIайолаелар юнармейций яхьаш. Отрядий командаша гойтача кийчонга хьожаш ба инарал-майор М. П. Попков, «Зарница» яхача тIема-спортивни ловзара республикански штаба начальник запаса подполковник В. А. Арюткин, КПСС Шаьлански райкома, ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома болхлой.

Белгалдаккха доагIа хIара отряда яхьашка дакъа лаца толашагIйола 20 юнармейн хьакъоаставаьлга. Йоккха я яхьа программа. Цар къоастаеза строях лела дикагIа хоаш йола команда малагIа я, яьнна цIиъсихагIа дIайове хьанна карагIдаеда. Иштта уж декхарийла бар тайп-тайпарча тIема-спортивни ловзараш шоай кадайла гойта, гражданска обороних йола шоай знанеш тучаяха.

Вероига а финале дакъа лоацаш 450 саг вар. Яхьашка юххьанца дикагIча оагIоразьара белгалаьнлар пул хьалха тиннача финале а дика толамаш дихьа йола Грознерча Октябрьски района команда, Шаьлански района хоьнаш. Чакхьаьнача финала керттера белгало яр юртацкарча школай юнармейций говзал дикка лакхьенна хилар гучаялар. Иштта хила а хилар из. Хьалхара моттиг яккха вIаштIехьдаьлар № 2 йолча юкъерча школа воалий. Царел тIехьа Октябрьски района № 46 йолча школа дешархой. КхоалагIча метте — Гудермесерча № 116 йолча школа юнармейций отряд.

Хьалхара моттиг яьккхача Аргуновча Житота Игорь командир волча отряд бокъо яьккхай укх шера 27 июнагара 3 июлага кхаччалца Ульяновске хургдолча «Зарница» ловзарь ЕрригсоюзнигIа воркIалагIча финале дакъа лаца.

Котбаьннарашта совгIаташ дир карара — хара дуча организаца. ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома, ВДПО республиканскии Совета, кхьча организацей дипломаши грамоташи яларца.

— Ульяновске дIахьоргйолча финальни яхье дакъа лоацаш хургья еррига а 91 команда, — дуьйц ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкоми дешара отдела заведующе Квидко Светланас. — Уж, командаш цига йоагIаргья хIара республикера, областера, краера. Цига дIахьоча яхьашка хьалхарча итт командана юкъе хила лерхIаш я вай делегаци.

Сийлахь — боккхача Октябра 60 шу дизара хетаьнча цу финале «Аьттув балба шуна» ала дог доагIа вай финалисташка.

А. ИЗМАЙЛОВ.

СЕССИ ДIАЙОЛАЕННАЙ

Чакхдаьнна дакхерча а юкъерча а дешера заведенешка дешара шу. Алхан экзаменийни сесси дIайолаеннай. ХIана студенташ цайна экзаменаш дIалуш ба, хIаьта вожаш уж дIаяла кийчлуш мара бац.

Дика кийчо ю накъбалькхар сессеза Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен университете студенташ. Из иштта хилар хьасойт хьалхарча экзаменаша. Дика кийчо яьр экзаменашта тха группо а. Цудухьа тхий вIаштIехьдаьлар хьалхара экзамен дика дIаяла. Тха группера дукхагIболча студенташа пхиньен йиашен яьлар. КIоарга знанеш хиларца деррига хаттараштa нийса жоп далара белгалбаьлар тха группера студенташ Зазиков Рашид, Оздоев Борис, Мержоев Ваха, Цуатольгов Магьмад, Хашагульгов Батыр, Тангиева Тамара, Бузуркиева Зарета, кхьбераш.

Иштта дика дIаяла лаьрхIа да тхо ерригa экзаменаш.

Д. Картоев,
филологически факультета 1-ча курса студент.

ПАЙДАНЕ КХАЧА

Шура, шурий продуктеш геттара чIоагIа пайда луш я сага организмана. Уж я сага уназцIено таларош, къахьегама ноакъостал дераш. Цудухьа шурий кхача буаш тIйна воза зIамига а воккха а саг.

Хаттар отта тарлу: сага вахара эша малагIа хIамаш йоацаш цох! Цкъа-дале, шурийца а сага организмо атта тIаэца белок, хьоенал, дукха тайп-тайпара витаминаш, шоллагIа-дале, кальца, натре, фосфора, магнидераш санна дола минеральни тудеш, кхоалагIа-дале йода, кобальта, марганца, иштта кхьйола микроэлементаш.

Бакъда, шурийца дукха ац йиъ процент мара, углеводаш. Мальцаца, тайп-тайпарча Iоацаша шура эйнча дегIа чIоагIа пайдане кхача хул. Цу кхачанца геттара дукха хул тIаккха углеводаш. Масала, цхьа порци худари шл пхьа шурен сага юз, из дIаийцалу аьтача заоргалашца дукха котлеташ дийчунца. Медицино могадац дийнакъа цхьа мара котлеташ, дула дае. ХIаьта шура масаза а яа могаш.

Вайх кIаранана за деза шуре шурий продукташ шоашца дукха пайдане хIамаш йоалаш йолга, шурийца йола белокаш, хьоенал, углеводаш 96 — 98 процент дегIах дIалатага.

Къаьстта боккхача поарIама а шурийца йола «А» яха витамин, кальций. «А» яха витамин чIоагIа эш дегIаоовIаноа, бIаргга са дика лалийтара, цIока цахьара хилийтара, дезараш цо хилийтара. ХIаьта сага дегIаца кхьча минеральни хIамаел дукхагIа да кальци. Масала, сага организмаца долча 3,5 килограмм минеральни тудех кхоалагIа доле дакъа кальцега хоьоч.

Iилмахоашта гучаденнад цунах 38 процент кальци сага тIаьхамен церганен долга. Нагахьа санна, из ца тоеш хилчаттагIа дул мьме яр, цергаш талзарч. Цу лсоагIа кальций эшаш да нервни система дикахилийтара, цIий тоадара.

Медицино иштта тешал ду нийсоннеча сага организмана цхьан дийнахьа 0,5 лит мерза е миста шура, 100 керда е 50 грамм шира кIолд, нахча эшилга.

Бераштa, берех болча е бер лакхагIа доалача кхалнаха кхы а дукхагIча боараме эш шурий кхача. Церна дукхагIа эш кальци.

Медицински Iилмо ма-яхара, воккхача сага организмана хIара дийнахьа хьаит да 0,8 — 1,0 грамм кальций, хIаьта бера а берал йоаоча кхалнага 2 грамм. Цудухьа геттара дика да церна шура малдр, тIома аьйна, кIола йоакхаче тана морза кIолд йоакхаче тана морзаца юкедус кальце цхьа декъа.

Шурий, кIолда, нахче сортега хьежжа дукхагIен кIезигагIен хила тарлу кальца боарам: 100 грамм продуце боарама 0,12 граммага 1 граммага кхоачаш.

Цудухьа йоазо е эза зIара сага ший уназцIено хьаннодеш йола шурен шурий продукташ кхачанна юкъехилийтара. Чам болаш а ма-йий уж.

Б. ДИКАЕВ,
ветеринарни Iилмий кандидат.

КЪОНАЧА ФУТБОЛИСТИЙ КОТАЛО

«Колосок» яха приз яккхара Росси Къулбехьен зональни яхьаш хилар бIарччача кIирагIа Дона-тIарча-Ростове юртанкарча футболисташта юкъе. Вай республикера цига дакъалоацаш яр Шаьла района «Вайнах» яха футбольни команда (цун тренер № 9 йолча Шаьларча юкъерча школа физкультура хьехархо Д. Исраилов).

Диха хьокхамаш гойтар Нохч-ГIалгIайчен футболисташа технически кийчон а дика ловзара а даькъе: уж котбаьлар Краснодарски края футболистел счет 6 : 0 йолаш, хIаьта Калмыкерчарел — счет 4 : 0 йолаш, Ростовски областерчарел — 2 : 1 счет йолаш. Бакъда Къилбаседа-ХIиринчера баьккарашцара а Дагестанерчарца а счет 1 : 1 йолаш, цхьаккха ца толаш чакхьаьлар матчаш.

Лош хаддаш йолча матче цхьаккха ца толаш матч чакхьаьлча а кхоачам болаш очкош йолаш яр Дагестанера команда шудухьа «Вайнах» командага шоллагIа моттиг мара кхачанзар. Бакъда матч йолаенна 84 минуте мара аьттув-м балаьзар дагестанахой.

ФутболагIа ловзара «ДикагIйола техника» яха приз елар жюре «Вайнах» команда полузащитника Iибрагимов Адама.

А. БУРОКАЛИН.

Редактора заместитель **М. М. ХАМХОЕВ.**

ТЕЛЕВИДЕНИ

I-ПРОГРАММА

16 ИЮНЬ.

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — «Гуогаль». Ашараш доких балалаечний капелла. 9.55 — Телевизионни художественни фильм. 11.05 — «Вай биографи. 1949 шу». 14.30 — «Хьа къахьегам — хьа сийле». Телевизионни документальни фильмай программа. 15.15 — Л. И. Абашидзе творчествое. 16.00 — «Эрсий мотт». 16.45 — Шахматни школа. 17.15 — «Орлёнок» телестудера концерт. 18.00 — Кердадараш. 18.30 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.50 — Кагирхойн атемзин. «Вай лекхараш». ВЛКСМ Октябрьски райкома шоллагIча секретара Мацаева выступлени. 19.00 — «Шоана, йолатораш». Технически информаце хоам. 19.15 — «9-гIа студи». Передача зIахьу политически обозревателя В. Зорина. 20.15 — «Хала хIама». Телевизионни спектакль премьера. Автор Л. Измайлов. 21.00 — «Хьо». Информационни программа. 21.30 — Поэзе ЕрригсоюзгIа Пушкински цIий тIехьара сайре. Чайковские цIерагIа концертни залера передача. Из чакхьаьнча — кердадараш.

II-ПРОГРАММА.

18.00 — Документальни фильм. 18.30 — «Халкъа творчество». Телевизионни фильм. 19.15 — «Барт болча дезало». Аьшка бетона конструкцей грозненски завод (гIалгIай меттала). 19.35 — «Угрюм-река» яха телевизионни художественни фильм (2-гIа сери).

I-ПРОГРАММА.
17 ИЮНЬ.

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — «Мтацминда» ансамбля выступления. 9.55 — Л. Измайлов. «Хала хIама». Телевизионни спектакль. 10.30 — Классически ашарий концерт. 14.30 — Телевизионни документальни фильм. 15.20 — С. Михалков. «В. И. Ленина музей». 15.50 — «Вершина» художественни фильм. «Вьццара хьалой» яха художественни фильм. 17.00 — «Москвай москвичаши». 17.30 — «Малх цIарабоала». Ленинградера передача. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «СССР Лаккхехьарча Совета депутаташ дуьйц». 18.30 — Ф. Шуберт. Фантази фа минор. 18.45 — «Телемая позени почта». Передача зIахьу Советски Союза Турпала В. Карпова. 19.00 — Пачхьалкхен Къилбаседа эрсий халкъа хора концерт. 20.00 — «Вай биографи. 1950-гIа шу». 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Композиторе А. Х. Петрова авторски сайре. Ленинградера передача. Из чакхьаьнча — кердадараш.

III-ПРОГРАММА.

18.00 — «Сийлача арен берзаш». Телевизионни документальни фильм. 18.15 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.35 — Советашка хорЖамаш дика накъадолхаш. «Вай карапзаташ» (нохчий меттала). 18.45 — Сийлахь боккхача Октябра 60 шу дизарга. «Халкъ бахьан долаш лаьттараш». А. З. Дзаков (гIалгIай меттала). 19.00 — Телевизионни документальни фильм. 19.10 — «Телезуз». Телевизионни сатирически журнал (нохчий меттала). 19.30. «Угрюм-река» яха телевизионни художественни фильм (3-гIа сери). Из чакхьаьнча — хоамаш, реклама.

РАДИО

16 ИЮНЬ.

6.30 — «Юрта вахар» (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Ашараш (гIалгIай меттала). 8.25 — Моттигерча историй произведенеш (гIалгIай меттала). 9.15 — «Сийлахь йоккхача Октябрьски Социалистически революце исторе буржуазни фальсификацена духьала». Беседа. 19.35 — «Западная» яхача олхазараш кхоебача фабрика коллективага доза ашарий открытка. 9.45 — «ХIана балха дехна — дикала знак». «Яхьех боала пайда». Грозненски электромеханически заводера передача. 17.00 — «Озвен Салмана творчество» (гIалгIай меттала). 17.20 — Сакъерламе ашараш (гIалгIай меттала). 17.30 — ТIекьаьнсаш яхьакха улув це кулейташ. Производства таронех пайда миштa эц? Йоккхача пикельни цIенош дечча комбинатера передача. 17.45 — Депутаталла кандидатех дувцараш. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

17 ИЮНЬ.

6.30 — «Юрта Iуйре». 6.40 — Ашараш. 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Ашараш (нохчий меттала). 8.25 — Сакъердаме ашараш, халхараш (нохчий меттала). 8.50 — Социалистически яхьа дневник. 9.15 — «Атеист». Радиожурнал (нохчий меттала). 9.35 — «Комсаш леларий радиошкола». 9.45 — «ДоттагIий ашараш». 17.00 — «Кердача Советски Конституце проект юкъа» (нохчий меттала). 17.15 «Боккхий вахар». Радиогазета (гIалгIай меттала). 17.37 — «Иллеш доттагIалла деладираьта» концерт (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.30 — «Сайранара Грозный». радиовыпуск (горгеге гIолла). 18.30 — Ашараш. Зашоан-дазо.

ХАОТТАМ

Тахана кхоанен вай республике гIоллен Грозненех хувалуш морхаш а йолаш, цкъаза йочанаш а йолаш, дог а къуькъаш, тайп-тайпарча оагIорахьара секунде 3—7 метр, къилбеседа районашка 7—12 метр чIоагIа мух а хьиэдаш хилеи йогара температура буйсанна 13—18, дийнахьа 23—31 градус йовхал а йолаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364061, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; жоьпаллин секретаря — 3-34-38; партийни вахаран культуран отделан — 3-61-48; промышленностан отдела — 3-42-30; юрта бахама отдела — 3-42-28; кехатийн отдела — 3-74-68; бухгалтери — 2-54-30; корректорски — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364061, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-48; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка.

СФ06146. «Грозненский рабочий» издательствон типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4580.